

بانک

د افغانستان بانک خپرونه، څلورم کال، اووه څلوېښتمه گڼه د ۱۳۹۰ کال د غويي مياشت

فعال بودن شاهراه ها عامل عمده توسعه اقتصادی

شور ۱۳۹۰

**با عرضه خدمات ام پیسه، تادیات و انتقال الکترونیکی پول در دورترین
نقاط کشور گسترش خواهد یافت و کارمندان دولت با اطمینان و شفافیت
بیشتر معاشات شان را بدست خواهند آورد.**

مراسم اعطاء جواز ام پیسه به شرکت MSDA

د دې ګڼې مطالب

ام پیسه، تجربه جدید نظام مالی افغانستان

په تورخم کې د افغانستان بانک نمایندګي ...

چگونه تورم در چین افزایش یافت؟

د افغانستان بانک قانون

اهمیت اقتصادی شاهراه ها

د کابل بانک د برخلیک په هکله د افغانستان بانک ...

توافق گروه اقتصادی ۲۰ بالای یک سلسله ...

ایالات متحده امریکا باید کسر بودجه آن دولت ...

علل عمده صعود نرخ طلا در جهان

د تیلو د بیو لوړیدلو، د انرژی تقاضا ...

د بې وزلی د کچې د زیاتیدو پر اساس د نړیوال ...

بازار فارکس چیست؟

BANK بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

مدیر مسوول: محمد کبیر کاووسی

گزارشگران: عبداللطیف بایانی و عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: عبدالقیوم رووف ارغند

فوتو راپورتر: زیرک ملیا

همکار تخنیکي: یما عفیف

ترجمه: شفیق الله بارز و عین الله عیان

آدرس د افغانستان بانک

آمریت عمومی اسناد و ارتباط

تلیفون: ۰۰۹۳۲۰۲۱۰۳۸۱۵ / ۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@centralbank.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.centralbank.gov.af

پروژه انتقال گاز ترکمنستان و پیامد های مثبت آن

افغانستان با در نظر داشت سطح بلند واردات اکثراً دارای نرخ بلند انفلاسیون میباشد و این چالش جدی، اقتصاد افغانستان و بخصوص سطح قدرت خرید مردم را تهدید می نماید. از آنجائیکه بیشتر اقلام وارداتی کشور ما را مواد غذایی و مواد سوخت میسازد و بیشترین قسمت سبد اقلام مصرفی را این دو قلم تشکیل میدهد، هر نوع تغییر در این دو بخش میتواند سبب تأثیرات مثبت و منفی بر بهای آن در افغانستان نیز گردد، چنانچه با بلند رفتن بهای مواد غذایی و مواد سوخت در مارکیتهای جهانی در ماه می سال ۲۰۰۸ نرخ انفلاسیون در افغانستان نیز به ۴۳،۱۹ درصد رسید.

با ملاحظه موارد فوق به این نتیجه میرسیم که علت عمده نرخ بلند انفلاسیون در افغانستان انفلاسیون وارداتی میباشد که عمدتاً ناشی از دو بخش عمده اقلام مصرفی (مواد غذایی و مواد سوخت) است.

با در نظر داشت نکات فوق، پروژه تابی یا انتقال گاز از ترکمنستان به پاکستان و هند که از خاک افغانستان میگذرد، میتواند قسمتی از تقاضای مردم را به گاز برآورده سازد و انتقال سریع، مصون و نسبتاً کم هزینه آن سبب میشود تا بهای آن در بازارهای افغانستان کاهش یابد که بدون شک در کاهش قسمی نرخ تورم رول ارزنده ایفاء خواهد کرد، زیرا بر اساس این قرار داد، قرار است افغانستان سالانه ۵،۱۱ میلیارد متر مکعب گاز از این لوله بدست بیاورد که به حیث تأمین انرژی در بخش های گوناگون بخصوص توسعه صنعت کشور ما بکار خواهد رفت. قابل تذکر است که تأمین انرژی کم هزینه چه از منابع داخلی و چه از منابع خارجی - سبب کاهش مصارف تولید شده که این کاهش متعاقباً کاهش نرخ تورم را با خود همراه خواهد داشت. افغانستان در حال حاضر با چالش جدی در زمینه تأمین انرژی روبرو است و سرمایه گذاران کمبود انرژی و هزینه های بالای آنرا یکی از موانع جدی برای توسعه سرمایه گذاری در افغانستان میدانند. با تطبیق این پروژه افغانستان سالانه عاید قابل ملاحظه بخاطر حق ترانزیت بدست خواهد آورد که بدون شک در بلند رفتن سطح عاید ملی موثر بوده و در عین زمان این پروژه سبب استخدام شماری زیاد از هموطنان ما خواهد گردید که استخدام بیشتر، عاید ملی بالا و کاهش قسمی تورم در نتیجه تطبیق این پروژه، توسعه و رشد اقتصادی بیشتر به بار خواهد آورد که همه منتج به ثبات بیشتر اقتصادی در کشور ما خواهد شد. ●

ام پیسه، تجربه جدید نظام مالی افغانستان

دورترین نقاط کشور از آن سود خواهد برد. وی افزود که در حال حاضر شماری زیادی از مردم در نقاط دور دست کشور به خدمات مالی و بانکی دسترسی کامل ندارند و تنها تعدادی از موسسات خورده اعتبارات (مایکروفایننس) در حدود ۲۸ شعبه خدماتی خود را در ولایات مختلف کشور افتتاح نموده، اما فعالیت های آنها به حدی فراگیر نبوده که تمامی ساحات افغانستان را از لحاظ خدمات مالی تحت پوشش قرار دهند. بناً د افغانستان بانک خواست تا برای رفع این معضله از تجارب سایر کشور های در حال رشد چون: هندوستان، کینیا، بنگله دیش، افریقای جنوبی، انگولا و فلیپین که بخشی از خدمات مالی را از طریق کمپنی های مشهور مخابراتی جهان عرضه می نماید، استفاده نموده و ساحه خدمات مالی را گسترش دهد.

رئیس کل د افغانستان بانک گفت: خدمات ام پیسه در حدود دو سال قبل بطور امتحانی در افغانستان طرح ریزی شد که تا اکنون در بازپرداخت قرضه های کوچک از طرف هزاران تن از هموطنان ما، یک وسیله موثر واقع شده و مورد استفاده خوب قرار گرفته است. در همین حال د افغانستان بانک و وزارت های محترم مالیه و امور داخله برای نخستین بار بر اساس یک پروژه امتحانی معاش پولیس ملی در ولسوالی جلیز میدان وردک را از طریق ام پیسه تادیه نمود؛ که نشان دهنده سرعت و شفافیت بیشتر تادیاتی بود؛ از اینرو قرار است که معاش پولیس ملی در چند ولایت دیگر که شامل ولایت بدخشان و چندین ولسوالی دیگر از ولایات دور دست میباشد، تحت پوشش خدمات

است، اعطا نمود که درین مراسم محترم عبدالقدیر فطرت رئیس کل د افغانستان بانک، محترم بریالی حسام معین تخنیک وزارت محترم مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، محترم عبدالرزاق صمدی رئیس عمومی د افغانستان برشنا موسسه، نماینده با صلاحیت وزارت محترم امور داخله، محترمان کریم خوجه رئیس اجرائیوی و ظاهر خوجه مسوول بخش ام پیسه کمپنی مخابراتی روشن شرکت ورزیده بودند.

محترم عبدالقدیر فطرت رئیس کل د افغانستان بانک در جریان این مراسم در مورد اهمیت، ویژه گی ها، دستاورد ها و ریسک های این خدمات صحبت کرده و گفت که نظام مالی افغانستان با همکاری وزارت محترم مخابرات و تکنالوژی معلوماتی اقدام دیگری برای اعتلای خدمات مالی و تسهیل دسترسی مردم به این خدمات را روی دست گرفته است که مطمئناً هموطنان ما در

بانکداری ذریعه موبایل که در بین مردم و اجتماع به اصطلاحات چون: ام بنکینگ، اس ام اس بنکینگ و بخصوص ام پیسه شهرت یافته است، سهولتی است که منجیت یک عامل انکشافی در بدنه نظام مالی و بانکی افغانستان شکل گرفته و با عرضه خدمات مالی مشکلات مردم را در دورترین نقاط کشور فقط با فشار دادن دکمه تلفون موبایل شان مرفوع ساخته، فرصت های انکشاف و توسعه نظام مالی کشور را وسعت می بخشد. گفتنی است که این بخش از خدمات مالی و بانکداری، خدمات قابل ملاحظه یی را برای ۹۷ فیصد نفوس کشور که به خدمات مالی و بانکداری دسترسی ندارند و در قرا و قصبات دور دست از شهر زندگی میکنند، عرضه میدارد.

۵ ثور سالروان د افغانستان بانک در یک مراسم با شکوه جواز فعالیت ام پیسه را که با ابتکار کمپنی مخابراتی روشن راه اندازی شده

ام پيسه قرار گيرد.

محترم عبدالقدير فطرت ضمن بر شمردن مزيا و جهات مثبت اين خدمات بر چالش ها و ريسک های احتمالی اين خدمات نیز تماس گرفته و گفت که بانکداری از طريق موبایل با آنکه سهولت را زوده اما خطراتی هم دارد که نباید آنرا نا دیده گرفت؛ ممکن تعدادی از قاچاقبران مواد مخدر، تمويل کنندگان تروريزم، گروه های جنایتکار سازمان یافته، قاچاقبران انسان و... از این وسیله برای انتقال پول استفاده نمایند که د افغانستان بانک برای جلوگیری از سوء استفاده از این خدمات مقررہ یی را وضع نموده که در آن تلاش زیادی صورت گرفته است تا انتقال پول توسط این خدمات تحت کنترل جدی قرار گیرد؛ همچنان کمپنی محترم MSDA و یا ام پيسه اطمینان داده است که نرم افزاری را

بانک مرکزی از بابت انتقال پول بخاطر استفاده قاچاقبران مواد مخدر و تمويل تروريزم مرفوع گردد. در عین زمان کمپنی مخابراتی روشن و موسسه MSDA باید متوجه باشند که د افغانستان بانک نگران سیالیت خدمات ام پيسه میباشد و نمایندگی های ام پيسه مکلف هستند بطور دایم در تمام نقاط کشور پول کافی در اختیار داشته باشند و پول مشتری خود را در صورت مراجعه به نمایندگی های مربوطه به اسرع وقت تادیه نمایند.

متعاقباً محترم کریم خوجه رئیس اجرائیوی کمپنی مخابراتی روشن پیرامون فعالیت و میکانیزم ام پيسه صحبت نموده گفت که فعالیت ام پيسه در شرایط کنونی برای افغانستان و بخصوص در نقاط دور دست این کشور یک امر ضروری تلقی میگردد. وی

محفوظ اخذ و یا ارسال گردد. این خدمات با سرعت و شفافیت همراه بوده و تادیات از طریق آن بدون کم و کاست و ضیاع وقت صورت میگیرد ولی مشتریان این خدمات فکر نکنند که پولی که در موبایل شان موجود است، سپرده بانکی میباشد. باید گفت که موبایلی که دارای خدمات ام پيسه میباشد مانند یک بکس جیبی الکترونیکی است و مشتری به جای اینکه پول نقد را با خود حمل کند، آنرا میتواند در موبایل خود ذخیره نماید و از آنجائیکه پول ذخیره شده به هیچ عنوان سپرده بانکی نیست، ازینرو بانک مرکزی هیچ نوع تضمینی در قسمت این پول ندارد. در صورتیکه موبایل مشتری این خدمات مفقود میشود هرچه عاجل باید به کمپنی اطلاع دهد تا رمز موبایل را عوض نماید و پولش را از سیم کارت مفقود شده به سیم

کارت جدیدش انتقال دهد که به این صورت بطور قطعی از مفقودی پول جلوگیری میشود، در حالیکه با مفقود شدن بکس جیبی پول تان را نیز از دست می دهید و این خود نشان دهنده یکی از جهات پرازنده این خدمات به شمار میرود. ●

افزود که با آغاز رسمی این خدمات، کاربران آن میتوانند از موبایل خود چون بکس دیجیتلی استفاده کرده و پول خود را مطمئن، محفوظ و با سهولت بیشتر حمل نمایند. قابل تذکر است که دریافت و ارسال پول با استفاده از موبایل از طریق وارد کردن رمز یا شفر صورت میگیرد که میتواند بصورت

که آنها بکار میبرند تمام معلومات مشکوک را ثبت کرده و عندالموقع به اختیار د افغانستان بانک قرار میدهند. وی افزود که: کمپنی MSDA از وسعت و طرز فعالیت این نرم افزار نیز به ما اطمینان داده است و امیدواریم که این نرم افزارها وقتاً فوقتاً تحت کنترل جدی قرار داشته باشد تا تمامی نگرانی های

په تورخم کې د افغانستان بانک نمایندګي د پرانستلو مراسم

دا ودانۍ د روان کال د وري د مياشتې په ۲۹ مه نېټه د دوشنبې په ورځ په هغه غونډه کې چې په همدې مناسبت د نوموړي ودانۍ د کنفرانسونو په تالار کې د افغانستان بانک د دويم مرستيال ښاغلي الحاج محمد عيسى طراب، د ننگرهار ولايت د والي مرستيال ښاغلي محمد حنيف گرديوال، د سنا د مجلس استازي ښاغلي نورمحمد کفيل، د افغانستان بانک د ختيځ زون آمر ښاغلي حاجي روح الله په ګډون جوړه شوې وه، پرانستل شوه.

په سر کې د افغانستان بانک دويم مرستيال ښاغلي الحاج محمد عيسى طراب د هېواد بانکدارۍ نظام د ودې او پرمختګ په اړه د څرګندونو په ترڅ کې وويل چې د افغانستان بانک، د ادارو او نمايندګيو لپاره د نوې ودانۍ او بيا رغونې چارې د خپلو پلانونو مهمه برخه ګرځولې ده چې له امله يې په څو وروستيو کلونو کې د ځينو نمايندګيو ودانۍ په نوې بڼه جوړې او يو شمېر يې له سره رغول شوي دي. په

همدې لړ کې مرکزي بانک د تورخم په سوداګريز بندر کې خپله نوې ودانۍ، په عصري او کمپيوټري سيستمونو سمبال جوړه کړه. د افغانستان بانک ښاغلي مرستيال زياته کړه چې د تورخم سوداګريز بندر چې د ننگرهار ولايت د جلال اباد په څو کيلو مترۍ کې قرار لري، زموږ د هېواد سوداګريزه لويه لاره له ګاونډي هېواد پاکستان سره نښلوي او دغه بندر د تاريخ په اوږدو کې د عايداتو يوه

مهمه سرچينه پاتې شوی چې هره ورځ پرې زرگونه ټنه سوداګريز توکي صادريږي او واردېږي، نو اړينه ده چې د افغانستان بانک د دولت د مرکزي بانک په توګه نوموړي بندر کې خپلو هېوادوالو ته په ښه توګه بانکي او مالي خدمات وړاندې او دوي ته په هر برخه کې بانکي اسانتياوې برابرې کړي.

ښاغلي محمد عیسی طراب ګلپونوالو ته په خپلو خبرو کې دې ته اشاره وکړه، چې د افغانستان بانک، تل بانکي نظام تشويق کړی، چې په دې زون کې د خپلو فعاليتونو ساحه پراخه کړي او خلکو ته ښه بانکي او مالي خدمات برابر کړي او له همدې امله اوس په دې زون کې د سوداګريزو بانکونو نږدې ۲۳ نمایندګي بيلابيل بانکي خدمتونه خلکو ته وړاندې کوي او خلک کولای شي په ډاډمنه توګه په دې بانکونو کې د سپما حسابونو تر څنګ بيلابيل حسابونه پرانيږي او د سوداګرۍ د غوړيدلو لپاره پورونه تر لاسه کړي.

د ننگرهار ولايت د والي مرستيال ښاغلی محمد حنيف ګرديوال هم په خپل وار د بانکونو د اهميت په هکله هر اړخيزه وينا وکړه او د بانکي نظام کړنې، چې سوداګرو او نورو هېوادوالو لپاره يې ډېرې اسانتياوې برابرې کړي او د کورنيو او سوداګرو د اقتصادي ودې په موخه يې ډير کارونه تر سره کړي دي، وستايلې.

د تورخم نمایندګي ودانۍ په ۲۰۰۰ متر مربع ځمکه کې په دوه پوړيزه توګه، د لسو دفترونه، تهکاوی، سالون، د راکړې ورکړې د کړکيو او د محفوظې خزانې په درلودلو سره د افغانستان بانک د پرمختيايي بودجې څخه د دولس مليونو او نهه سوه زرو افغانينو په لګښت په لسو مياشتو کې جوړه شوی ده. ●

جګړه تورم در چین افزایش یافت؟

است. طبق اعلام دولت چین، شاخص قیمت های مواد مصرفی در همین ماه ها افزایش ۵,۴٪ را نشان می دهد باید گفت که بالا رفتن قیمت ها از سه سال بدینسو تا کنون محسوس است اگر چه به منظور کاهش تورم طی شش ماه گذشته تدابیر و محدودیت ها را بر وام دهی بانکها وضع کرده است و نرخ بهره قروض را نیز قسماً افزایش داد تا مردم برای پس انداز و سپرده ها به بانکها تشویق شوند. تصمیم دولت چین برای افزایش حد اقل سپرده سرمایه بانکها را نزد بانک مرکزی تا ۲۰,۵٪ در سال جاری دانست که این افزایش برای چهارمین بار بوده و همچنان در بخش های زراعت و مالداري افزایش سببایدی را در نظر گرفته است. تا به همین منظور بتوانند قیمت مواد غذایی را کاهش دهد و جلو شرکتهای چین را در رابطه به افزایش قیمت های مواد مصرفی بگیرد. این ها ممکن تلاش هایی باشد که در ایالات متحده امریکا صورت میگیرد جایی که نرخ تورم سطح پایین دارد. اقتصاد دانان معتقد اند کشور هایی که در سالهای اخیر رشد نموده اند تأثیر خود را در نقشه اقتصادی جهان بجا گذاشتند کشور هایی که حتی اگر در مقایسه با نورم های غربی، عواید سرانه آنها سطح فقر را نیز نشان دهد اما در مجموع ثروت آنها زیاد خواهد بود.

این نرخ سریع ترین رشد را نشان میدهد. کشور چین دومین اقتصاد قوی و بزرگ را پس از ایالات متحده امریکا دارا میباشد در حالیکه نرخ بالاتر تورم همچنان جایگاه چین را به عنوان کارگاه تولیدات کم هزینه جهان به خطر مواجهه ساخته است. اگر تلاش جدی برای مبارزه با تورم صورت نگیرد این امر موجب رکود اقتصادی در این کشور خواهد شد و بلای فعالیت دستگاه های بین المللی که با این کشور ارتباط اقتصادی و تجاری دارند مانند جنرال الکترونیک و دستگاه های استخراج معادن که همچنان در رشد اقتصاد کشور چین رول مهم را بازی می کند. تأثیر منفی خواهد گذاشت. همچنان در داخل کشور نیز تورم، تهدیدی در برابر ثبات اجتماعی به حساب می آید و حکومت چین در هراس است که در تعدادی از کشور های نفت خیز قیام های عمومی صورت خواهد گرفت و وضع تجارت مختل گردد که مستقیماً بالای اقتصاد این کشور تأثیر خود را دارد.

کارمن رنهارد دانشمند اقتصادی در زمینه اقتصاد های بین المللی می نویسد: تورم کشور چین یک تشویش بزرگ است و آمار واقعی از آنچه به طور رسمی منتشر شده وخیم تر خواهد بود، وی به این باور است که کشور چین با یک معضله بزرگ حیاتی روبروست، زیرا قیمت غذا رو به فزونی

سومین مرحله توسعه اقتصادی جهانی و یا مرحله بزرگترین توسعه جهانی را سپری میکنیم، طی دو دهه اخیر حدود دو بلیون نفر وارد بازار های جهانی و تجارت شده اند. که این توسعه با حرکت سرمایه کشورهای سرمایه داری غرب بسوی آسیا و سراسر جهان سرعت گرفت. در سال ۲۰۰۷ با ۱۳۳٪ تجارت جهانی، سرمایه جهانی از ۲۲,۸ تریلیون به ۵۳,۳ تریلیون دالر افزایش یافت. مارکیت ها که جدیداً فعال شدن نصف رشد جهانی را تشکیل میدهد. اقتصاد دانان این رشد را ناشی از رشد کشور جاپان در سالهای ۱۹۸۰ میدانند که در همین سال، جاپان دومین کشور بزرگ و نیرومند اقتصادی جهان بود. اما امروز دانشمندان اقتصادی در غرب معتقداند که تورم در کشور چین، تجارت جهانی را تهدید میکند. باید گفت در شرایطی که ایالات متحده امریکا و اروپا با احیای دوباره اقتصاد شان پس از بحران تلاش میکنند، چین با مشکلی متضاد روبروست. کشوری که بزرگترین اقتصاد آسیایی را داراست، با تورم مقابل گردیده است طوریکه اقتصاد کشور خلق چین با سرعت به پیش میرود، بانک مرکزی چین برای بانکهای داخلی کشورش دستور داده است تا جهت مهار طغیان اقتصادی بر میزان ذخایر خود بیافزایند در حالیکه نرخ رشد اقتصادی درین کشور به ۹,۷٪ رسیده است و

باید گفت که از سالهای ۱۹۸۰ به اینسو سه نیرو یعنی سیاست، اقتصاد و تکنالوژی در یک مسیر فشار آوردند تا فضای هر چه بیشتر باز و موثر بین المللی بوجود آید و فرصت های تازه را در همه جا فرا راه کشور ها قرار دهد تا گام نهادن به پله های پیشرفت و رفاه را آغاز کنند خاطر نشان میگردد: بازار های جهانی طرز دید خود را به کشور چین کاملاً تغییر دادند معاملات اقتصادی به این کشور دیگر مثل کشور های عقب مانده یک ریسک تلقی نمی شود. در واقعیت انبوهی از مازاد سرمایه شان در بسیاری از مارکیت های جدید تجمع نموده به حدی که آنها میلیارد ها دالر را در اختیار دارند و کشور چین به تنهایی بیشتر از ۵/۱ تریلیون دالر بحساب خود گنجانیده است که در سال ۲۰۴۰ پنج کشور دارای مارکیت های جدید مانند: چین، هندوستان، برازیل، روسیه و مکزیکو مجموعاً دارای دست آورد های اقتصادی بزرگتر از کشور های گروپ هفت یعنی ۷ کشور غربی که از چندین سده به اینسو در امور جهانی نفوذ داشته اند، خواهند بود. اداره آمار چین نرخ تورم را در سال های اخیر و سال جاری میلادی ۵٪ اعلام کرد که بر اساس آن در قیمت مواد خوراکی در ماه های اخیر متناسب سال قبل ۱۱٪ افزایش را نشان می دهد. سون چی تحلیلگر بازار اوراق بهادار در کشور چین میگوید: فشار های ناشی از تورم در کشور چین ادامه خواهد یافت. وی افزود بالا بردن نرخ بهره در سال جاری میلادی در راستای مهار تورم است اما در یک دوره همه با فشار تورم مواجه بوده و مهار تورم در کوتاه مدت کار آسانی نخواهد بود. بعضاً بالا رفتن نرخ تورم را با افزایش قیمت کالا ها و خدمات در سراسر جهان، بالا رفتن مواد غذایی، مسکن و هزینه نیروی کار در کشور چین مرتبط می دانند اما جهت جلوگیری از بالا رفتن تورم بانک مرکزی چین در اولین اقدام خود از افزایش نرخ بهره در سال جاری میلادی خبر می دهد. کشور چین اخیراً به مردم وعده داد که با اتخاذ تدابیر قاطعانه، روند قیمت کالا ها را با ثبات میسازد و حتی ممکن در قیمت مواد اولیه مورد نیاز مردم که شامل غله،

شکر، برنج، روغن و ... است تغییراتی را بار آورد. به گفته کارشناسان افزایش احتمالی تورم هنوز به عنوان تهدیدی در اقتصاد چین مطرح نیست اما قیمت کالا در چین ۴،۴٪ بصورت ناگهانی بالا رفت که حتی در آستانه تجلیل سال نو ۲۰۱۱ از خرید مواد در فروشگاه ها کاسته شده بود که در قیمت امتعه برای فروش حتی ۵۰٪ تخفیف را هم در نظر گرفته بودند. دانشمندان اقتصاد می گویند که کنترل از قیمت مسکن در شهر های بزرگ، حفظ رشد صنعت موتر سازی و سایر لوازم ضروری، ساختمان های اقتصادی موجود، کنترل رشد اقتصادی که خود تورم را بوجود می آورد از چالشهای دیگر کشور چین در سال روان میلادی است. تغییر در توسعه اقتصادی؛ بهبود رشد اقتصادی اجرای سیاست های فعال پولی و مالی تسریع روند ساختار اقتصادی، بهبود زندگی مردم و اصلاحات در همه امور از وظایف اساسی کشور چین الی سالهای ۲۰۱۵ میلادی خواهد بود. به هر صورت بالا رفتن شاخص قیمت مواد مصرفی نمایانگر میزان تورم محسوب میشود زیرا با جمعیت یک میلیارد و سه صد و پنجاه میلیونی که اکثرأ زراعت پیشه هستند، بعید است که کشور چین در قدم نخست با تلاش برای بهبود وضعیت طبقه متوسط کاری انجام داده بتواند. دانشمندان می گویند که کشور چین در پی افزایش تورم فشار سنگینی را بر دوش طبقه کار گر و دهقان وارد نموده است. طوریکه در نشست شورای دولتی چین با تأیید مطلب فوق گفته شد که عوامل گوناگون داخلی و خارجی با بالا رفتن قیمت کالا ها بویژه محصولات زراعتی، هزینه زندگی مردم نیز بالا رفته است. مقامات دولتی چین برای مرجعی که درین راستا مسئولیت دارند دستور داد تا ضمن رعایت قانون بازار و عدم مداخله در فعالیت های تولیدی، تأمین کالاهای مورد نیاز اولیه مردم را تضمین و با جلوگیری از هر گونه فعالیت خلاف قانون فعال باشند و هر چه زود تر روند تأمین رشد با ثبات و سریع اقتصاد کشور را تسریع بخشند. مردم چین که سبزی جات ماده مهم مواد غذایی شان است آنرا با بهای زیادی بدست می آورند که

خبری کاملاً حیرت انگیز می باشد. این موضوع در شرایطی است که امید برای کنترل و جلوگیری از تورم کمتر دیده می شود. دانشمندان اقتصاد برین باور اند که رشد شتابان و سریع کشور چین در بالا رفتن قیمت کالا بی تأثیر نیست و این موضوع سبب بروز مشکلات برای اقشار مختلف جامعه (کارگران و دهقانان) که در آمد زیادی ندارند خواهد شد اما از نظر اقتصاد دانان این مطلب حیرت انگیز است که کشور خلق چین که دومین قدرت بزرگ اقتصادی جهان پس از ایالات متحده امریکا است دچار تورم بی سابقه شده است تورمی که بر اقتصاد جهانی تأثیر مستقیم گذاشته است. در حالیکه کشور چین با اقتصاد ایالات متحده امریکا به رقابت برخاسته است با همین هدف با پایین نگه داشتن نرخ ارز و کاهش قیمت تمام شد کالا توانست کنترل بازار جهانی را بدست آورد اما برای کشور چین هدف تنها رشد اقتصادی بود، بعضی اقتصاد دانان معتقد اند که: یکی از راه های مقابله با بحرانی مانند کشور های امریکا و اروپا استفاده از سیاست مالیاتی تهاجمی و سیاست پولی آزاد خواهد بود. اما اوضاع در هر کشور فرق می کند. افزایش صادرات کالا های ارزان و واردات کالاهای قیمتی، تورمی را در کشور چین بمیان آورد. دانشمندان به این نظر اند که نرخ تورم چین افزایش پیدا نموده و به حدود ۱۱،۱ فیصد رسیده ولی رشد اقتصادی مثل سابق به همان منوال است، اثراتیکه در آینده روی مسایل اقتصادی کشور چین خواهد گذاشت، اگر قیمت کالا افزایش یابد صادرات کمتر خواهد شد مگر اینکه ارزش یوان را پایین بیاورند تا صادرات شان به حالت قبلی بر گردد. به عبارت دیگر از طریق کاهش ارزش یوان از کاهش صادرات جلوگیری شود. گر چه بعضی از دانشمندان معتقد اند فقط قیمت مواد غذایی به علت بالا رفتن قیمت مواد نفتی منحنی یکی از عوامل تولید مواد غذایی افزایش یافته است. اما رشد اقتصادی در کشور خلق چین همچنان ادامه خواهد یافت. ●

عبداللطیف بایانی

د افغانستان بانک قانون

دی، نشي کولای لاندې فعالیتونه سرته ورسوي:

۱- د مستقیم پور د مالي مرستې، بلاعوضه مرستې، مشروطې ژمنې یا د پور د پېرودلو یا د پور یا د بدهکارۍ په بل سند کې د مشارکت په ډول د مالي مرستې ورکول یا د پور قبولولو یا مشروطې بډیې په ډول یا په نورو ډولونو یا د بانکوالۍ په قانون کې په درج شوو نورو فعالیتونو کې گډون کول.

۲- په سوداگرۍ او د مالي مؤسسې د سهامو په شمول د سهامې شرکت د ونډو په پېرودلو یا په بل ډول سره په سوداگرۍ کې گډون کول چې په هر ډول مالي، سوداگریزو، کرنیزو، صنعتي یا نورو ژمنو کې د مالکیت گټې ولري.

۳- د پېرودنې، اجارې یا له بلې لارې، په غیر منقولو مالونو کې د مالکیت حق لاس ته راوړل، خو دا چې د اداري دندو او خپلو فعالیتونو د اجراء په منظور یا د اړوندو کارونکو د اسکان یا د ورته اړتیاوو لپاره د دې قانون د حکمونو مطابق یې صورت موندلی وي.

(۲) د د افغانستان بانک کولای شي لاندې فعالیتونه سرته ورسوي:

۱- د پور ورکول یا په هغه سازمان کې چې د د افغانستان بانک په دندو او مکلفیتونو پورې په اړوندو چارو کې فعالیت کوي، د مالکیت د ونډې د لرلو یا گډون د اجازې لرل. ●

نورو شتمنیو په گډون چې په خپل یا د مربوطه مدیون په حساب کې ئې ساتي، د خپلو غوښتنو د لاس ته راوړلو په منظور د تقدم حق لري، دغه شتمنۍ کېدلې شي چې د رهن په صورت د د افغانستان بانک د غوښتنو د تضمین لپاره وي، په هغه صورت کې چې غوښتنې په سر رسیدلې او د ورکړې وړ وي، د د افغانستان بانک له هغه څخه د خپلو غوښتنو د مجرائی او لاس ته راوړلو (حصول) لپاره گټه اخلي. د بانکونو شتمنۍ چې د د افغانستان بانک له خوا د الزامي زیرمو په توگه ساتل کېږي، له دې حکم څخه مستثنی دي.

(۲) د د افغانستان بانک کولای شي د خپل د تقدم له حق څخه یوازې د نقدي وجوهو په برداشت او د مناسبې بیې په بدل کې د مدیونینو د نورو شتمنیو په پلورلو او د اړوندو لگښتونو له کسر وروسته د هغو د پلورنې له ماحصل څخه په طلباتو کې گټه اخلي.

د مالکیت د طلب په شمول رقابتي طلب یا نور پرمخني اکتسابي حقوق، نشي کولای د د افغانستان بانک د تقدم د حق مانع شي، مگر دا چې ثابتې شي چې د د افغانستان بانک مامورین پوهېدل چې دغه شتمنۍ په اړوند مدیون پورې اړه نلري. ممنوعه فعالیتونه

یوسلو شپاړسمه ماده:

(۱) د د افغانستان بانک د هغو مواردو په استثنی چې دغه قانون ورته واک ورکړی

۵- کمیسیون د د افغانستان بانک د پریکړو یا حکمونو د باطلولو یا تعدیل په وخت کې لاندې مراتب په پام کې نیسي:

- د دې مادې په (۴) جزء کې د درج شوو د لیلونو او د هغو د اصلاح کولو د لارو تصریح کول.

- د کمیسیون د نیول شوي تصمیم د عملي کولو په منظور د وروستنۍ نېټې ټاکل.

په هغه صورت کې چې د د افغانستان بانک د کمیسیون د تصمیم مطابق اجراءات تر سره نه کړي، نیول شوی تصمیم عملي کېږي.

(۲) د د افغانستان بانک نیول شوي تصمیمونه او صادر شوي حکمونه تر هغه وخته نافذ دي چې د کمیسیون حکم د هغو د باطلېدو یا تعدیلېدو په هکله نه وي صادر شوی یا د هغه د اعتبار موده نه وي منقضی شوې.

(۳) د د افغانستان بانک تصمیم یا حکم د هغې قضیې په هکله چې د باطلولو یا تعدیلولو په هکله بیا نیول کېږي یا صادرېږي، بیا تر اعتراض لاندې راتلای شي.

دیارلسم فصل

متفرقه حکمونه

د تقدم حق

یو سلو پنځلسمه ماده:

(۱) د د افغانستان بانک د نغدو پیسو او

اهمیت اقتصادی شاهراه ها

مراقبت سرک های قیر ریزی شده نیز بدوش آن وزارت می باشد، وزارت فواید عامه بیشتر از ده هزار کیلو متر سرک را تحت مراقبت خود دارد که از جمله ۶۲۰۰ کیلو متر آن قیر ریزی شده ۳۵۰ هزار متر مربع آن درحالی تخریب گردیده که تا فعلاً وزارت فواید عامه سرک های متذکره را از نزد شرکتهای قرار دادی تحت مراقبت خود قرار نداده، اما ایجاب ترمیم دو باره را مینماید، علت تخریب سرک های مذکور

افغانستان با توجه به موقعیت مهم جغرافیایی که دارد می تواند پل ارتباطی برای ترانزیت اقلام مهم صادراتی و تجارتی در منطقه باشد که این امر مستلزم آنست تا سرکها و شاهراه ها و پل ها مطابق استاندارد های جهانی اعمار گردد، زیرا افغانستان یک کشور محاط به خشکه می باشد و تنها راه های مواصلاتی با استاندارد جهانی می تواند در رشد تمامی سکتور ها اهمیت داشته باشد بناً سرکسازی، اعمار پل ها و شاهراه ها یکی از بخش های عمده باز سازی و اقتصادی کشور ما بشمار می رود، در جریان هشت سال گذشته در حدود ۶۲۰۰ کیلو متر سرک توسط وزارت فواید عامه قیر ریزی گردیده که این سرک ها عموماً ولسوالی ها را به ولسوالی ها و ولسوالی ها را به ولایات وصل نموده است. از جمله می توان قیر ریزی ۶۰۰ کیلو متر در ولایت هرات، ۹۸ کیلو متر سرک بامیان الی کوتل حاجی گگ، ۲۰ کیلو متر سرک در داخل شهر مزار شریف، کار سرک کابل- جلال آباد، سرک جبل السراج الی نجراب و سرک شیرین تگاب الی قیصار را در ولایت فاریاب که ۱۲۲ کیلو متر طول دارد و با صرف هزینه ۱۸۰ میلیون دالر امریکایی به پایه اکمال رسیده است نام برد، که حفظ و

کثرت سیر و عبور و مرور و سايپ با تناژ بلند، غیر معیاری بودن و استعمال مواد بی کیفیت در ساخت و ساز سرک های تخریب شده عنوان شده است. اگر سرک ها بعد از قیر ریزی دو باره حفظ و مراقبت نگردد، خساره وارده بر آن جبران نا پذیر می باشد. اعمار و باز سازی سرکها و راه های ترانزیتی در توسعه تجارت و اقتصاد کشور و وصل شدن به راه های ترانزیتی کشور ها ی همسایه را میتوان در تبادل فرهنگ و کالا ها میان کشور ها ی همسایه بخصوص آسیای میانه، که شرق و غرب آسیای میانه را به اوقیانوس هند وصل مینماید، در صورت تحقق پذیرفتن این امر، باگرفتن حق العبور از وسایط ترانزیتی این کشورها منبع در آمد خوبی برای افغانستان میسر خواهد شد.

سرک های حلقوی که تمام مناطق و ولایات را با پایتخت کشور وصل و بالاخره افغانستان را به شاهراه های ترانزیتی بین المللی که اهداف عمده آن تسهیل انتقالات و داد و ستد، در داخل و خارج کشور بوده وصل مینماید که با اعمار ۶۲۰۰ کیلو متر سرک سالانه از خساره ملیون ها دالر به اقتصاد کشور جلوگیری بعمل می آید. بنا بر گفته مقامات مسئول، هفده هزار کیلو متر سرک تا سال ۲۰۱۵ در کشور بصورت پخته و اساسی اعمار خواهد گردید که با تکمیل و وصل آن با راه های ترانزیتی کشور های همسایه عواید سالانه دولت را تا چهار ملیارد دالر افزایش خواهد داد. زیرا زراعت، مالداري، باغداری، صنایع دستی و معادن که از منابع عمده عایدات مردم کشور ما

محسوب شده، با اعمار و باز سازی سرکها و شاهراه ها تأثیرات بسیار خوب و بسزایی در انکشاف و تسهیلات صادرات در جلوگیری از اتلاف وقت، کاهش در مصرف مواد سوخت وسایل ترانسپورتی و پایین آمدن تمام شد قیمت اقلام صادراتی به ولایات و خارج کشور رول اساسی خواهد داشت.

بنابر گفته مقامات مسئول نبود سرک های خوب و معیاری سالانه مبلغ ۴۰۰ ملیون دالر به اقتصاد کشور ضربه وارد می نماید زیرا در صورت نبود راه های مواصلاتی خوب قادر به احیای موقعیت جغرافیایی برای ارتباط دهی افغانستان با سایر کشور ها نخواهیم بود. متخصصین داخلی و خارجی بخاطر احیای جاده باستانی راه ابریشم به عنوان شاهراه اقتصادی منطقه در بخش ترانسپورت و رشد اقتصادی افغانستان تأکید نموده اند، با وصف آن، ترانسپورت زمینی در افغانستان از ظرفیت لازم برخوردار نمیشد که بتواند با توجه به موقعیت ترانزیتی افغانستان در حمل و نقل کالا های تجارتي داخلی و منطقوی نقش مهمی ایفا نماید، ترانسپورت زمینی افغانستان انجام بار سنگین حمل و نقل را بر عهده دارد که نه تنها ظرفیت آن پاسخگوی تقاضای مارکیت نبوده بلکه مطابق استندرد های جهانی نیز نمی باشد، در دنیای اقتصاد، امروز در بخش ترانسپورت و حمل و نقل توجه جدی صورت گرفته تا مناسب ترین سیستم حمل و نقل از لحاظ صرفه جویی زمانی و از لحاظ رفاه و آسایش، دارای تجهیزات و امکانات مدرن، در بر گیرنده

وقت کم و ایمنی بیشتر برای کالا ها و رفاه هر چه بیشتر برای مسافین مهیا گردد. مقامات کشور های آسیای میانه بار ها خواستار استفاده راه ترانزیتی از طریق افغانستان شده اند که درین بخش شاهراه کابل - شمال که از کابل الی بغلان ۲۶۰ کیلو متر امتداد دارد و در ولایت بغلان به دو بخش تقسیم میگردد که یک شاخه آن از ولایت کندز و تخار گذشته بعداً از کشم و فیض آباد تا مرز تاجکستان و شاهراه دیگر از طریق فیض آباد به واخان و تا سرحد چین امتداد می یابد، که کار قیر ریزی آن تکمیل گردیده است و بخش دوم آن از پلخمري الی مزار شریف که ۴۳۷ کیلو متر طول دارد، از مسیر ولایات سرپل، جوزجان، فاریاب، بادغیس بعداً به هرات و بالاخره به بادغیس وصل می شود، همچنان کار بالای شاهراه هائیکه که شمال کشور را به جنوب وصل می نماید که از دره صوف، یکاولنگ، پنجاب و ترینکوت عبور نموده و به کندهار منتهی می گردد، همچنان در صورتیکه کار جاده کابل بامیان از طریق کوتل حاجیگگ - جلریز که ۲۰۴ کیلو متر طول دارد تکمیل شود ولایات شمال را نیز به مرکز وصل مینماید که اهمیت اقتصادی شاهراهها را برای مردم افغانستان واضح ساخته و امید واری بیشتر را به آینده مزده میدهد. ●

د کابل بانک د برخليک په هکله د افغانستان بانک مطبوعاتي خبر پاڼه

سهمدارانو په هکله د معلوماتو له لاسته راوړنې وروسته، ډېر ژر د مديره هئيت او د عامل پلاوي رئيسان، له دندو گوښه کړل. د ۱۳۸۹ کال د وري په لسمه کابل بانک ته د خلکو له زيات ورتگ وروسته او په نورو ورځو کې له کابل بانک څخه شاوخوا ۶۰۰ ميليونه ډالره امانتونه وايستل شول.

د افغانستان بانک په ۱۳۸۹ کال کې د وري په ۱۴ نېټه د افغانستان د بانکدارۍ د قانون پر بنسټ او په هغه بانک کې د لا زياتې ناوړه گټې اخيستنې د مخنيوۍ په موخه سرپرست مقرر کړ او د بانک کنترول يې په خپل لاس کې واخيسته.

سربېره پردې، د افغانستان حکومت د حالاتو د معلومولو او اماناتو ته د اماناتو اېښودونکو د لاسرسۍ په موخه اعلان وکړ چې د خلکو د اماناتو تضمين به وکړي او د پور ورکونې د وروستۍ سرچينې په توگه يې ۴۰۰ ميليونه ډالره پور د کابل بانک د سرپرست ټيم په واک کې ورکړ.

له کابل بانک څخه د مرکزي بانک څيړنو په ډاگه گړې چې کابل بانک په تېرو شپږو کلونو کې په ټوليزه توگه ۵۷۹ ميليونه ډالره پور ورکړی دی چې دا پورونه د هغې له ټکټانې سره په ټوليزه توگه ۹۰۹ ميليونو ډالرو ته رسېږي. د ۱۱

نورو مقرراتو سره په ټکر کې د خلکو د اماناتو په پيسو باندې د دې په املاکو کې پانگه اچونه کړې ده.

د ونډه لرونکو د لا زياتې احتمالي ناوړې گټې اخستنې د مخنيوۍ په موخه، د افغانستان بانک عالي شورا پريکړه کړې چې پر بنسټ يې د نورو بانکونو ونډه لرونکي غړي ونشي کولای چې د بانکونو په اجرائيوي څوکیو کې دنډه تر سره کړي. که څه هم هغه مهال د کابل بانک ټولو لويو ونډه لرونکو هم د مديره هئيت او هم د عامل پلاوي د رئيسانو په توگه دنډه تر سره کوله.

د ۱۳۸۹ هجري لمريز کال د وري په مياشت کې مرکزي بانک د کابل بانک د پانگې اچونې په هکله چې په پامير هوايي کرښو، گاز گروپ، د کابل نفتي زيرمو، گلبهار سنټر، گلبهار ټاور او داسې نورو برخو کې يې کړې وي، لا زيات معلومات تر لاسه کړل.

د بانکدارۍ قانون د څلور دېرشمې مادې له مخې د ستري او کوچنۍ سوداگري، ودانيو او حمل او نقل په برخو کې د بانکونو په نه بوختيت سره داسې گمان کيده چې دا پانگه اچونه ټوله د بانکدارۍ د قانون او د مرکزي بانک د نورو مقرراتو خلاف ترسره شويدي. مرکزي بانک د نوموړي بانک د

د افغانستان بانک په هيواد کې د پولې سيستم د تنظيمونکي او څارونکي واکمن ارگان په توگه، مسووليت لري د هغو واکونو پر بنسټ چې اساسي قانون او د افغانستان بانک او بانکدارۍ قوانينو ورته ورکړي هر وخت او تل د افغانستان د بانکي نظام څارنې وکړي. له همدې امله د افغانستان بانک په تشکيل (جوړښت) کې د مالي چارو د څارنې، مالي خطرونو او د مالي راپورونو د څيړنې، د بيارتمتونه جوړ شوی چې ښې لاسته راوړنې لري.

د هيواد بانکدارۍ نظام په تېرو اتو کلونو کې زيات پرمختگونه کړي او په مالي سکتور کې يې خپل جوړوونکي رول لوبولی دی او په دې توانيدلی چې د نړيوالو معيارونو سره سم بانکي خدمتونو ته سمون ورکړی لکه څنگه چې د ۱۳۹۰ کال د وري د مياشتې په ۳۱ نېټه د افغانستان بانک له خوا د يو مطبوعاتي کنفرانس په ترڅ کې د نوي کابل بانک د کار او فعاليت په هکله يو خبر ليک خپور شو چې لولې يې:

تر سره شوي اقدامات

د ۱۳۸۸ هجري لمريز کال په پای کې د افغانستان بانک ته لاس ورغلو معلوماتو دا ښکاره کول چې د کابل بانک يو شمېر ونډه لرونکو ښايي د افغانستان د بانکدارۍ د قانون او د مرکزي بانک له

پلان جزئیات د کابل بانک تصفیه او ویش له لاندې شرحې سره اعلاني.

۱- د ۱۳۹۰ کال د وري له ۳۱ ورځې څخه کابل بانک تر تصفې لاندې نیول کېږي.

۲- امانات اېښودونکو لپاره به هیڅ څه بدلون ونه مومي. د کابل بانک گران امانات اېښودونکي به د پخوا په څیر خپلو اماناتو ته لاس رسې لري. دوي کولای شي په بانک کې خپلو راکړو ورکړو ته په نورمال ډول دوام ورکړي. سره له دې چې حکومت د بانکي اماناتو د تضمین قانوني مکلفیت نه لري، خو بیا هم د افغانستان حکومت د افغانستان د غریبو او بې وزلو خلکو د گټو د خوندي ساتلو لپاره، په کابل بانک کې د خلکو ټول امانات تضمین کړي دي.

۳ کابل بانک به په دوو بنسټونو بدل شي: الف) بڼه بانک چې په نورمال ډول به مشتریانو ته اوسنی خدمتونه

(پرت له پور ورکونې) وړاندې کوي. د بانک ټولې سالمې شتمنې د نغدو پیسو په شمول، نورمالو پورونو، دفترونو او معلوماتي تکنالوژۍ او د امانات اېښودونکو پیسې د بانک دې برخې ته لېږدول کېږي او دا بانک په نوي بانکي جواز سره د کابل بانک له ټولو مسایلو او ستونزو څخه لیرې په کار پیل کړی دی، پر بانکي خدمتونو د تمرکز لپاره له دریو نه تر شپږو میاشتو پورې به د مالیې وزارت او د نظارت له دریو غړو کمیټې (د مالیې محترم وزارت، د افغانستان بانک او د افغانستان بانک د منظوري

شوي دي. له همدې امله د افغانستان بانک ۱۹ پېښې په مرکز او ولایتونو کې څارنوالۍ ته د بررسی او څېړنې په موخه سپارلي دي او دوه مهمې پېښې یې عالي کمیسیون ته چې د جمهورۍ ریاست د محترم مقام لخوا د کابل بانک د مسایلو د بررسی او څېړنو په هکله د اداري فساد د مبارزې د استراتیژۍ د تطبیق په موخه د نظارت د عالي ادارې د رئیس جلالتماب لودین صاحب تر ریاست لاندې جوړ شوی دی، لیرلي دي. د څارنوالۍ محترمې ادارې د کابل بانک له زیاتو کارکوونکو څخه په خپل وار څېړنې پیل کړي دي او د ډېرو تورنو په دوسیو باندې کار جریان لري.

اوس او راتلونکي کړنې همدا ډول د افغانستان اسلامي جمهوري دولت او د افغانستان مرکزي بانک د متولیت له مودې څخه څو میاشتې وروسته د موجوده لگښتونو له څېړنې، بررسی او د ټولو قانوني او اجرائي اړخونو له مطالعې څخه وروسته د جلالتماب جمهور رئیس او جلالتماب مالیې وزیر سره په پرله پسې مشورو او د کابل بانک د مسایلو په هکله د وروستۍ پریکړې کولو لپاره د افغانستان د جمهوري ریاست لخوا د گمارل شوي کمیسیون وړاندیزونه، او د افغانستان د جمهوري ریاست لخوا د دې وړاندیزونو له منظوري وروسته دې پایلې ته رسیدلي دي چې د کابل بانک د تصفې یوازنی قانوني او سمه لاره کابل بانک په دوه بڼه او خراب بانکونو ویشل دي. د دې

دې پورونو لویه برخه سهامدارانو او کمه اندازه یې نورو افرادو تر لاسه کړی دی. په همدې ډول، کابل بانک د افغانستان بانک څارونکو ته د دوکې ورکولو په موخه په خپل بیلانس شپټ کې لاس وهنه کړې او په دې موده کې نه یوازې په پرله پسې توگه ډیرې گټې ښکاره کړي دي، بلکې د څارونکو د بیلارۍ کولو لپاره یې دا ناچله گټه د مالیې وزارت ته هم د مالیاتو په توگه ورکوله. د کابل بانک سرپرست ټیم د امانات اېښودونکو د پیسو ورکولو لپاره پراخه کړنې تر لاس لاندې نیولي دي او د زیات شمېر تقلبي پورونو بیخونه یې راڅپړلي او پیژندلي. له گڼ شمېر پورو څخه یې نوي اقرار لیکونه اخیستي او له هغوي سره یې بیا له سره د پور د بیا ورکولو تفاهم او قرارداد لیکونه لاسلیک کړي دي او شاوخوا ۱۱۰ میلیونو ډالرو په ارزښت املاک پیژندل شوي دي او د هغوي د لېږد لړۍ د کابل بانک په نوم جریان لري. د پیژندل شوي پورونو او املاکو ارزښت ۴۵۶ میلیونه ډالره ښودل شوی دی. د پاتې پورونو او املاکو د پیژندلو لړۍ جریان لري. د متولیت د کار له پیل څخه تر اوسه پورې په ټولیزه توگه ۴۷ میلیونه ډالره له پورو او سهامدارانو څخه تر لاسه شوي دي.

د مرکزي بانک او د سرپرست ټیم د څېړنو پر بنسټ، سهامداران او یو شمېر په ارتکاب، تقلب، تخلف، جعل کارۍ شکي (مظنون) کارکوونکي د هېواد د بانکدارۍ د نافذو قوانینو ماتونکي گڼل

سره سم له خصوصي او په ځانگړي توگه د اکاډميکي ټولنې د برخې څخه د جوړې شوي کميټې تر مالکيت لاندې به خپل فعاليت ته دوام ورکوي او وروسته له دې به بيرته خپل خصوصي برخې ته بدليږي.

ب) د بانک خرابه برخه چې د سهامدارانو پورونه او نور مشکوک پورونه پکښې ځای لري.

۴- له کومه ځايه چې د کابل بانک سهامدارانو خپلې ونډې نه دي ورکړي او د بانکدارۍ قوانين او مقررات يې تر پښو لاندې کړي دي د افغانستان د بانکدارۍ د قانون په حکم او د مرکزي بانک په غوښتنليک او د مالي شخړو د حل کميسيون په پريکړې د کابل بانک د سهامدارانو يا مالکينو اړيکې له دې بانک (دواړه د بانک له منقول او غير منقولې شتمنۍ) سره پرې شوي دي.

۵- د افغانستان بانک د کابل بانک د تصفيې مديريت، چې د مالي شخړو د حل کميسيون تر متوليت لاندې خپل کارونه ترسره کوي، په دنده گمارلی دی چې د خرابو شتمنيو لکه: د سهامدارانو پورونو او نور مشکوکو او صعب الحصول پورونو له پوره وضاحت وروسته د هغو په تر لاسه کولو کې عدلي او قانوني چلند وکړي.

۶- د کابل بانک مشکوک پورونه په ښه توگه خپل کيږي او د قانون د ماتيدنې د احتمال په صورت کې د عدلي او قضايي تعقيب لاندې راځي.

۷- هغه سهامداران چې په بانک کې يې اداري او اجرائي څوکي درلودی، هغه افراد او اشخاص چې د بانک په اجرائي لوړو پستونو کې دنده ترسره کوله، هغه کارکوونکو چې د پورونو او حقيقت په پټولو کې لاس درلود او د مرکزي بانک د نظارت له شعبي څخه يو شمېر هغه کارکوونکي چې د کابل بانک د بررسۍ مسووليت يې په غاړه درلود د دوي د غفلت، بې پروايي او فساد په نيت د شواهدو د موجوديت په صورت کې عدلي او قضايي مقاماتو ته ورپيژندل کيږي.

۸- همدا ډول د هېواد جلالتماب جمهور رئيس د ۱۳۹۰ کال د وري په ۲۲ نيټه په خپل مطبوعاتي کنفرانس کې اعلان وکړ چې پورويي (مقروضين) سهامداران او نور پورويي چې تر اوسه پورې يې حسابونه بې تصفيې پاتې دي او د پور تفاهم ليکونه يې لاهم لاسليک کړي نه دي او لازم او پوره تضمينات يې د خپل پور په مقابل کې وړاندې کړي نه وي تر يوې مياشتې پورې وخت لري چې خپل پورونه تصفيه کړي، په ځانگړې توگه هغه کسان چې پورونه يې بې حله او دعوایي پاتې دي ډېر ژر دې د کابل بانک د تصفيې مديريت سره د پور تفاهم ليکونه لاسليک کړي او ژر تر ژره دې د خپلو پورونو په ورکولو اقدام وکړي او لازم تضمينات دې د کابل بانک د تصفيې مديريت په واک کې ورکړي. د تصفيې د مديريت سره د

همکارۍ د نه کولو په صورت کې د هغوي دوسي عدلي او قضايي ارگانونو ته استول کيږي او ورسره قانوني چلند کيږي.

۹- د ماليې محترم وزارت بايد د افغانستان حکومت د مالي استازي په توگه مالي مسووليتونه لکه د کابل بانک د حل او فصل لگښتونه په غاړه اخلي او د مرکزي بانک هغه پورونه چې د بانکي سکتور د ثبات او خوندي ساتلو لپاره يې ورکړي و، جبران کړي. دا لگښتونه به په راتلونکي اتو کلونو کې زياتره د کابل بانک له شتمنيو څخه ترلاسه کيږي.

۱۰- د افغانستان بانک د يوه سالم او باثباته مالي نظام د جوړېدو په موخه له نورو زيربطو (اړوندو) بنسټونو سره همغږۍ ته ژمن دی تر څو وکولای شي د خلکو د سپماو په ساتلو کې هغوي د سالمو پورونو په لور رهنمايي کړي او د مالي نظام د جوړېدو لپاره د پانگې اچونې غوړيدل او اقتصادي پرمختيا ته کوښښ وکړي.

۱۱- د بانکي نظام د لا پياوړتيا لپاره به د نظارت پروسه گړندۍ شي. د کابل بانک څخه تر لاسه شويو تجربو له مخې به، په راتلونکي نظارتونو کې اغيزناکه گټه واخيستل شي. سربيره پر دې د افغانستان بانک د هېواد مالي نظام لپاره د نظارت د پراخېدو او چټکتيا په موخه يوه

کړنلاره خپرولو ته چمتو کړی دی. •

توافق گروپ اقتصادی ۲۰ بالای یک سلسله راهبرد های جدید

هایی که در جریان تطبیق مراحل چهارگانه، دو مرحله آن بالای شان قابل تطبیق به نظر میرسد، آنها در دور دوم مورد ارزیابی قرار میگیرند تا ریشه اصلی عدم توازن اقتصادی را مورد هدف قرار داده و موانع سد راه رشد و اصلاحات را بصورت کلی از میان بردارند که دور دوم ارزیابی بصورت مستقل توسط صندوق بین المللی پول انجام میگیرد.

خانم لاگارد که ریاست این نشست را بر عهده دارد میگوید: راهبرد جدید گروپ اقتصادی ۲۰ مانند ماهیگیری است که کشور های متخلف یعنی کشور هایی که این راهبرد و نحو عملی ساختن آنها ارج نمیگذارند نگهداشته و مورد تحقیق و بررسی قرار میدهد علی الخصوص کشورهایی را که از اهمیت خاص در تولید ناخالص داخلی برخوردار میباشند و حدود ۵ فیصد محصول ناخالص داخلی کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰ را تولید میکنند.

هیچ خوشبینی وجود ندارد:

با وجود آنکه صاحب نظران اقتصادی مبنی بر بیرون رفت از بحران مالی و رشد مجدد اقتصادی جهان خوشبین به نظر میرسند اما هنوز هم تهدید هایی فرا راه رشد اقتصادی در جهان موجود است این چالش ها منجمله افزایش نرخ نفت و تیل در آسیای میانه، انفلاسیون در چین و سطح بلند مقروضیت یک تعداد کشور های اروپایی را در بر میگیرد.

دومینیک سترالس کان رئیس صندوق بین المللی پول طی یک مصاحبه اختصاصی با بی بی سی گفته است که یک تعداد از طراحان اقتصادی معتقد اند که ما بحران را بصورت کلی پشت سر گذاشتانیم که این مفکوره به نظر وی درست نیست زیرا هنوز هم خطرات ناشی از بحران و چالش های موجود، اقتصاد جهان را تهدید میکند به گونه مثال: یک تعداد کشور های اروپایی را میتوان مثال زد که تا اکنون هم با سطح بلند مقروضیت دست و پنجه نرم میکنند و برای دست یافتن به موفقیت هنوز هم مسیر طولانی را در پیش دارند. ●

سرمایه گذاری های مازاد کشور های رو به انکشاف در بانکهای غربی بمیان آمده، باعث روی کار آمدن بحران مالی اخیر در جهان شد که بدین ملحوظ وزرای مالیه کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰ طی این نشست خواهان اصلاحات هر چی عاجل تر و تدبیر راه های بیرون رفت از مشکلات موجود شدند اما اکثر کشور های عضو، مبنی بر استعجالیت قضیه عدم توافق خود را ابراز نمودند. بطور مثال کشور چین درک میکند که باید واحد پولی خود را که یوان میباشد از لحاظ ارزش رشد دهد اما برای طی مراحل این پروسه به وقت نیاز است و می خواهد آنها به طریقه خود انجام دهد در حالیکه ایالات متحده امریکا در اجرای این امر عجله دارد.

روش های بررسی دقیق:

گروپ اقتصادی ۲۰ طی نشست اخیر خود در ماه فبروری سال ۲۰۱۱ میلادی بالای یک سلسله روش ها در خصوص کشف نقاط مشکل آفرین و شیوه های تحقیق و بررسی، طرح هایی را ایجاد نمودند که همه آنها در چهار نکته ذیل میتوان ملاحظه کرد:

- با استفاده از مدل های اقتصادی تخمین سطح عدم توازن حسابات مالی یک کشور و دیگر اینکه نظر به کشور مذکور عدم توازن آن باید چگونه باشد؟

- ارزیابی عدم توازن مالی و اقتصادی یک کشور برویت روند تاریخ آن

- به مقایسه گرفتن عدم توازن مالی و اقتصادی یک کشور با کشور های عضو که از لحاظ مالی و اقتصادی در یک ردیف قرار دارند

- در مقایسه در آوردن عدم توازن مالی و اقتصادی یک کشور با سایر کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰

سه مرحله اخیر این روش ها، آمار و ارقام از سال های ۱۹۹۰ الی ۲۰۰۴ را جهت دریافت نقطه ضعف بکار میبرند چون بین سالهای متذکره عدم توازن در حسابات مالی به پیمانه زیاد دیده میشود. گروپ اقتصادی ۲۰ میگوید: برای آنکه از کشور

سایت انگلیسی خبر رسانی بی بی سی از توافق گروپ اقتصادی ۲۰ بالای یک سلسله راهبرد های جدیدی که قرار است برای اصلاحات مالی و توازن اقتصادی در جهان بکار رود، خبر داده، می افزاید که این گرد همایی به اشتراک وزرای مالیه و رؤسای بانک های مرکزی کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰ تدویر یافته بود که در آن تأکید برای تدابیر جلوگیری از خطراتی صورت گرفت که ناشی از سیاست های اقتصاد ملی کشور های جهان میباشد.

باید یادآور شد که تحت شرایط راهبرد های جدید، تمام کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰ مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت علی الخصوص کشورهایی که بصورت مجموعی ۵ فیصد تمام تولیدات کشور های عضو را دارا میباشند که این کشور ها شامل: ایالات متحده امریکا، چین، جاپان، جرمنی و فرانسه میباشد که تابع مرحله دوم تجزیه و تحلیل از لحاظ عدم توازن اقتصادی شناخته شده اند تا بصورت دقیق مورد ارزیابی قرار گرفته و منشأ ایجاد مشکل را مورد هدف قرار دهند.

این نشست گروپ اقتصادی ۲۰، قبل از آغاز گردهمایی های بهاری بانک جهانی و صندوق بین المللی پول در واشنگتن دی سی امریکا صورت گرفت که طی آن از هیچ نوع تدبیر مشخص بالای هیچ کشور عضو یاد آوری نشد اما وزیر مالیه کشور فرانسه خاطر نشان نمود که فرانسه یکی از کشور های هفت گانه مجموع کشور های عضو گروپ اقتصادی ۲۰ است که شدیداً مورد ارزیابی و تحقیق راهبرد های جدید گروپ اقتصادی ۲۰ قرار خواهد گرفت.

باید یاد آور شد که گروپ اقتصادی ۲۰-۸۵٪ محصول تمام جهان را عرضه نموده و یگانه نهادی است که فعلاً در تلاش اصلاحات مالی در سراسر جهان میباشد.

مورد هدف قرار دادن عدم توازن مالی:

اکثر صاحب نظران اقتصادی معتقد اند که عدم توازن صورت حساب های مالی که بیشتر آن از بابت

ایالات متحده باید کسر بودجه آن دولت را مرفوع سازد

گردید، موقف دولت امریکا را به ارتباط وضعیت کنونی کسر بودجه حکومت فدرال واضح ساخت. وی اظهار نمود عده کثیری در نظام سیاسی ایالات متحده امریکا معتقد اند که وضعیت مالی این کشور در دراز مدت تداوم پذیر نیست. من میدانم کسانی اند که میخواهند از مصارف دولت به گونه شدیدی کاهش بعمل آورند که این کار به روند بهبود وضعیت اقتصادی ضربه وارد مینماید.

باید قاطعیت بخرج داد تا روند بهبود اقتصادی متضرر نگردیده و نباید با مبادرت ناهنگام به کاهش قابل ملاحظه در مصارف دولت که مراحل اولیه رشد اقتصادی را متضرر می سازد، خطرات بزرگی را متحمل شد. اجازه نخواهیم داد تا چنین کاری واقع شود. کسانی اند که میخواهند به اینکار مبادرت ورزیده و مصارف را بصورت فوری کاهش دهند ولی این امر شیوه مسئولانه انجام این چنین کاری نیست.

رقابت اسعار

ارزیابی شش ماهه صندوق بین المللی پول از اقتصاد جهانی، حاکیست که همچو خطرات در کشور های مرفی نیز رو به افزایش است. این گزارش میگوید برخی از این کشور ها باید بگذارند تا ارزش اسعار شان بلند رفته و به وسیله نرخ نازل واردات از تورم جلوگیری صورت گیرد. چنین واضح میشود که چین از جمله کشور هایی است که صندوق بین المللی پول به آن اشاره کرده است. بنأ یک سعر قوی و غیر قابل رقابت چیز است که سایر کشور ها آنرا در چین خواهان اند. بر اساس پیش بینی ها، کشور هند در جریان دو سال آینده بصورت قابل ملاحظه رشد خواهد نمود ولی نه به میزان رشد این کشور در جریان سال ۲۰۱۰ میلادی حالانکه ارقام ارائه شده صندوق بین المللی پول میزان رشد این کشور را حتی سریعتر از چین نشان میدهد. ●

سایت بی بی سی

بر اساس اظهارات اخیر صندوق بین المللی پول یا (IMF) ضرورت جدی احساس میشود تا اضلاع متحده امریکا کسر بودجه آنکشور را بصورت فوری کاهش دهد.

این سازمان هشدار داده است که میزان خطرات ناشی از کسر بودجه در ایالات متحده، باعث بی ثباتی در بازار های مالی گردیده است. ولی به گفته این نهاد وضعیت اقتصادی جهان نیز رو به بهبود میباشد. این نهاد همچنان علاوه نمود که سکتور خصوصی در کشور های مرفی بصورت روز افزون در بهبود وضعیت اقتصادی نقش عمده را بجای دولت ایفا مینماید. نظر به گفته بخش نظارت مالی صندوق بین المللی، پول این رویداد موجب کاهش خطرات رکود مجدد اقتصادی زمانیکه کشور ها سعی مینمایند تا از مصارف خویش بکاهند، میشود. با این حال، این گزارش حاکیست که کشور های مرفی باز هم نیاز دارند تا مراقب سطح مقروضیت دولت باشند.

به گفته این صندوق، از جمله کشور های مرفی، بالخصوص دولت ایالات متحده باید اقداماتی را جهت بر آورده سازی تعهدات مالی خویش روی دست گیرد. این نهاد میگوید نگرانی هایی مبنی بر تداوم پذیری مالی در ایالات متحده نادیده گرفته شده ولی در صورت تأخیر بیشتر در اقدامات با افزایش کسر بودجه ناشی از میزان بلند برگشت بر سرمایه، خسارات مالی را در قبال داشته میتواند. در حال حاضر کسر بودجه حکومت فدرال ایالات متحده در سطح ۱,۴ تریلیون دالر معادل ۸۵۸ بیلیون پوند استرلنک قرار داشته و توقع میرود این کسر در جریان سال جاری به ۱,۵ تریلیون دالر بالغ گردد.

کاهش کسر

وزیر مالیه ایالات متحده امریکا حین سخنرانی خویش در اجلاس مبحث اقتصادی جهان که در شهر داووس کشور سوئیس در ماه جنوری برگزار

علل عمده صعود نرخ طلا در جهان

برای هر اونس تثبیت شد، به سبب بحران طلا در ۱۷ مارچ ۱۹۶۸ طرح نرخ گذاری دو گانه ایجاد شد که طبق آن برای تثبیت ارزش بین المللی، طلا هم چنان به قیمت سابق ۳۵ دالر در هر اونس باقی ماند، اما قیمت آن در بازار های خصوصی اجازه نوسانات را یافت و از سال ۱۹۶۸ میلادی نرخ طلا در بازار آزاد شاهد نوسانات شدیدی بود، طوریکه در جولای ۱۹۸۰ میلادی نرخ طلا به ۶۲۰ دالر در هر اونس رسید. همیشه از طلا به عنوان ارزش و سلطنت استفاده بعمل می آید، بناً در کنار افزایش نرخ طلا در جهان، تقاضای خرید طلا نیز افزایش یافت که این موضوع نیز به بالا رفتن قیمت طلا در بازار جهان کمک کرده است. در آخرین تغییرات بهای طلا در ۹/۵ / ۲۰۱۱ قیمت هر اونس ۱۵۰۷ دالر بود. در حالیکه در هفته گذشته قیمت طلا به ۱۴۶۳٫۵۰ دالر رسید که این پایین ترین رقم از ۱۴ اپریل به شمار می رود و موسسه بار کلی کاپیتال به سرمایه گذاران بین المللی پیشنهاد کرد با توجه به کاهش ۴٫۹ درصدی قیمت طلا در سه روز اخیر اکنون بهترین زمان برای خرید طلا است. قیمت طلا در معاملات روز چهارشنبه بازار های جهانی ۱۵۳۲ دالر در هر اونس بود، که این رقم نسبت به اوایل هفته گذشته کاهش ۴۵ دلری داشته است. طلا در بازار معاملات آنلاین نیویارک طی همین روز به ۱۵۳۲ دالر در هر اونس رسید که این رقم نسبت به روز گذشته بیش از ۱۳ دالر و نسبت به قیمت ۱۵۷۷ دلری اوایل هفته ۴۵ دالر کاهش داشته است، روز چهارشنبه گذشته قیمت طلا تحت تأثیر عوامل اقتصادی بوده است زیرا درین روز اعلام شد که صندوق سرمایه گذاری سئوروس ذخایر طلای خود را کاهش داده است که این امر سبب کاهش قیمت طلا شد. بر اساس گزارش وال ستریت ژورنال صندوق سرمایه گذاری سئوروس که ۲۸ میلیارد دالر ارزش دارد از ماه گذشته تا کنون حجم عمده طلا و نقره ذخایر خود را بفروش رسانیده است. قیمت جهانی طلا طی یک ماه گذشته ۹۹ دالر و در یک سال گذشته ۳۶۰ دالر در هر اونس افزایش داشته است، کار شناسان پیش بینی می کنند که سیر حرکت طلا در بلند مدت افزایشی می باشد یعنی نگرانیهای تورمی، اساسی ترین عامل افزایش قیمت طلا در ماه های آینده خواهد بود.

عبدالحفیظ شاهین

طلا از جمله فلزات گرانبها میباشد که توجه انسانها را از اوایل زندگی شان به خود معطوف داشته است، طوریکه در هندوستان ۴۰۰۰ سال قبل و در مصر ۱۵۰۰ سال قبل از میلاد مسیح، مردم به آن توجه داشته و در ادوار مختلف انسانها از آن هم به حیث زیور و هم به حیث پول از آن استفاده می نمودند. در شرایط فعلی نیز به شیوه های گوناگون مورد استفاده وسیع بشریت قرار داشته، که در شرایط فعلی می توان اهمیت آنرا در بازار های اقتصادی جهان نیز یاد آور شد، علل عمده صعود نرخ طلا در جهان امروزی هم ناشی از توجه بیش از حد بشریت به آن از نگاه اقتصادی محسوب می شود، از جمله می توان بحران مالی سال گذشته در سطح جهان و خبر تزریق ۶۰۰ میلیارد دالر به نظام اقتصادی امریکا در سال گذشته را نیز یکی از علل های عمده صعود نرخ طلا در جهان نام برد که در اثر آن نرخ طلا یک باره تحت تأثیر افزایش نرخ در جهان قرار گرفت. قیمت طلا در سال گذشته ۲۶ درصد رشد داشته و امکان دارد که برای ده ها سال دیگر نیز این حالت دوام کند که در حقیقت طولانی ترین رشد نرخ طلا در جریان ۹۰ سال گذشته خواهد بود. درین اواخر کشور های چین و هند به خریداری طلا اقدام نمودند و این دو کشور از طلا بحیث پشتوانه پولی استفاده می نمایند که این امر نیز در امر صعود نرخ طلا رول اساسی دارد. در اواسط سال گذشته میلادی قیمت هر اونس طلا از ۱۳۸۷ دالر بالا رفت در حالیکه قیمت هر اونس طلا در سال ۲۰۰۱ معادل ۲۵۰ دالر بود. عوامل عمده دیگری که در صعود قیمت طلا در جهان مهم شمرده می شود عبارت از تقاضا برای خرید طلا در بورس های جهان، مشکلات بدهی دولتی در اروپا، رشد ۳۰ درصدی نرخ در سال ۲۰۱۰، رشد تورم، کاهش ارزش ارز و جذابیت طلا بحیث پناه گاه امن در برابر بحران های اقتصادی بوده و نیمی از طلای جهان که بدسترس دولت ها قرار داشته و بصورت شمش نگهداری می شود، همیشه قیمت خود را در مدت زمان طولانی حفظ و به عنوان یک سرمایه گذاری کشور ها از آن نام برده شده و اغلب بصورت بخشی از یک سهام نگهداری و ارزش خود را حتی هنگامیکه پول بی پشتوانه و بی ارزش شود، در زمان نا توانی یا تورم حفظ می کند. در طول تاریخ از طلا برای پشتوانه پولی استفاده می شد. برای مدت زیادی ارزش طلا توسط امریکا برای هر اونس ۲۰٫۶۲ دالر تعیین شد اما در سال ۱۹۳۴ ارزش طلا ۳۵ دالر

د تیلو د بیو لوړیدلو، د انرژۍ تقاضا متاثره کړې ده

خو دوي وايي چې د بیو د اعتدال داسې پریښودل به اقتصاد له رکود او د تقاضا کچه به کمه کړي. که څه هم د تقاضا د کموالی لومړنیو علامو د دې کړکېچ (د تیلو د بیو د لوړیدلو) د پای وړاندوینه کړې.

ډایویډ فایفی (David Fyfe) د انرژۍ د نړیوال اژانس رئیس وايي دا به ډېره ستونزوره وي چې د سیاسي نا ارامیو د پای وړاندوینه وکړو بې له شک له دې نا ارامیو څخه به یو څه اندازه په منځنۍ ختیځ کې او د شمالي افریقا به ځینو سیمو کې تر یو وخته دوام ولري، خو ډیری سیاسي ځیړونکي وايي چې د انرژۍ د نړیوال اژانس په راپور کې وړاندې شوې شمېرې تر یوې اندازې پورې مثبتې دي دوي وايي چې دا راپور په هغه اندازه منفي هم نه دی په کومه اندازه چې دوي د تقاضا د بلقوه ټیټوالي په هکله خبرې کوي، د دې راپور په وړاندې شویو شمېرو کې بدلون نه دی راغلی. ●

سایت بی بی سی

د نفتو بیه د دوشنبې په ورځ د پیسو د نړیوال صندوق له هغه وینا څخه وروسته چې د نفتو د بیو لوړیدل به نړیوال اقتصادي بهود (بڼه والی) له ستر ګواښ سره مخ کړي، ټیټ شو.

(Goldman Sachs) چې د متحده ایالاتو د پانګې اچونې یو بانک دی، خبر ورکوي چې د دې هېواد لګښت کوونکي د نفتو د بیو د لوړیدلو له امله د انرژۍ له ډېر لګښت څخه مخنیوی کوي او

د بریښ اومه نفت د سه شنبې په ورځ په یو بیلر کې د ۳،۰۶ ډالرو په کموالی سره ۱۲۰،۹۲ ډالرو ته راټیټ شو، چې پخوا یو بیلر ۱۲۵،۳۸ ډالرو ته رسیدلی ؤ، خو په ورته وخت کې د متحده ایالاتو روښانه تازه نفت په یوه بیلر کې د ۳،۸۹ ډالرو په کمښت سره ۱۰۶،۰۲۳ ډالرو ته راټیټ شو. خو دوي زیاته کړه چې د نفتو د بیو کچه به د وخت په تیریدو سره اعتدال پیدا کړي، که څه هم احتمال نه کېده چې د اوبیک په پالیسي کې به بدلونونه راشي.

د انرژۍ د نړیوال اژانس په وینا د تیلو د بیو له زیاتیدو سره سم د انرژۍ لپاره د خلکو تقاضا ورځ تر بلې مخ په کمېدو دی.

همدارنګه دا اژانس زیاتوي، په نړۍ کې د تېرو څوو میاشتو راهیسې د نفتو د بیو د لوړیدو له امله د نفتو د تقاضا کچه سوکه شوې ده. خو نوموړي اژانس د نړۍ د نفتو د تقاضا کچه په ۲۰۱۱ میلادي کال کې د اټکل له مخې هره ورځ په سلو کې ۱،۶ سلنه یا ۱،۴ ملیونه بیلره خوندي ساتلې ده.

خو د انرژۍ نړیوال اژانس د نفتو د عرضې له کموالي څخه اندېښنه ښکاره کړې او وايي چې په لیبیا کې د نا ارامۍ له امله د نفتو نړیوال استخراج (محصول) د مارچ د میاشتې څخه د ورځې شاوخوا (۷۰۰،۰۰۰) بیلره کم شوی دی. خو دوي په فرضي توګه بیا وايي: که چېرې نړیواله عرضه په ۲۰۱۱ میلادي کال کې د مارچ په کچه دوام پیدا کړي نو د (OECD) زیرمې به تر دسمبره پورې هم له پنځه کلن ناروین سره مخ شي.

د بې وزلي د کچې د زياتيدو پر اساس د نړيوال بانک خبرتيا

باندي د خوراکي توکو د بيو د لوړيدو د اغيز په موخه تر لاس لاندې نيولي او وړانديز کړي دي. خو ياد شوي وړانديزونه د صادراتو د اسانتياوو پر بنسټ د خوراکي موادو د توليدونکي هېوادونو تشويقول په بر کې نيسي او له نباتاتو څخه د سوند موادو د توليد توقف په ورته وخت کې له ټاکلي حد څخه تيري بولي.

نور وړانديزونه له بې وزله هېوادونو سره ټولنيزې او د خوراکي توکو مرستې، د هوا د حالاتو بڼه وړانديښ، پانگه اچونه زياتره د کرنې په برخه کې، د نوې ټکنالوژۍ پلي کول، د وريجو اصلاح د هغې د لا زياتې گټې په موخه او داسې نورې اړوندې برنامې په بر کې نيسي چې د اقليم په بدلون کې تر ټولو زيات رول لري.

همدا ډول دا راپور بيانوي که چېرې غواړي چې د فقر تر خطې لاندې هېوادونه د خوراکي موادو د بيو د نوساناتو په کړکيچ کې واقع نه شي، نو تمويلي برنامو ته اړتيا لري. ●

مليون خلک د ۱،۲۵ ډالرو په عايد سره ژوند کوي او يو شمېر خلک په بې وزلي او فقر کې اخته دي او احتمالاً ډېری خلک به د خوراکي توکو د بيو د نوساناتو په پايله کې له بې وزلي سره مخ شي. مونږ بايد لومړی خوراکي توکي تر عنوان لاندې ونيسو او په سر کې ځای ورکړو او له بې وزله او غريبو اشخاصو څخه ملاتړ وکړو.

بناغلي زولک د پيسو د نړيوال صندوق او نړيوال بانک د لومړۍ ربع د جلسو له جوړېدو څخه وړاندې په خپلو خبرو کې ويلي ؤ چې په دې غونډو کې به د ډېرو هېوادونو د ماليې وزيران او د مرکزي بانکونو رئيسان د برتانيې د ماليې د وزير او ميروين کينگ (Mervyn King) د برتانيې د مرکزي بانک د رئيس په شمول گډون کوي. نړيوال بانک، د لومړنيو موادو بيه د ۲۰۰۸ ميلادي کال له کچې سره ورته بنودلې او د غنمو، ورشو او سويابيه يې په صعودي حالت کې په گوته کړې ده، که څه هم دې بانک يو شمېر اقدامات، په بې وزله خلکو

نړيوال بانک خبر ورکوي چې د خوراکي توکو بيه ورځ تر بلې تر يوه حده پورې د سوند موادو د بيو له لوړيدو سره زياتوالي موندلې دي او په مليونونو خلک يې له شديدې بې وزلي او فقر سره مخ کړي دي. د تير کال په پرتله د خوراکي توکو بيه په نړۍ په ځانگړې توگه په فلسطين او شمالي افريقا کې د ناوړه شرايطو له امله ۳۶ سلنه زياتوالی کړی دی او لا اوس هم د نوسان په حال کې ده. دې پېښې د تير کال د کب د مياشتې را پدېخوا ۴۴ مليونه خلک له بې وزلي او فقر سره لاس او گريوان کړي دي. دا ۱۰ سلنه زياتوالی د دې لامل شو چې ۱۰ مليونه نور خلک هم د ۱،۲۵ ډالرو په عايد سره له ناوړه بې وزلي (فقر) سره مخ کړي. همدا ډول دا بنسټ زياتوي چې د امو توکو په بيو کې ۳۰ سلنه زياتوالی، د ۳۴ مليونو څخه د زياتو خلکو د بې وزلي او فقر لامل کيدای شي. له بې وزله خلکو څخه ملاتړ وکړی، تر عنوان لاندې د نړيوال بانک د برابردونو پر بنسټ د ورځې شاوخوا ۱،۲

تصویر این شماره

بازار فارکس چیست؟

بزرگترین بازار مالی در جهان با گردش مالی روزانه ۱,۶ تریلیون دلار و یا ۳۰ برابر با حجم معاملات روزانه بازار سهام و اوراق قرضه و خزانه داری امریکا، بازاری که مکان فیزیکی ندارد، فارکس عبارت از خرید یک ارز و فروش ارز دیگر میباشد. در یک بازار که حجم عظیمی از این معاملات به دلار امریکایی و یورو صورت میگیرد که ارزها به صورت دوگانه معامله می شوند مانند ارز واقعی و انتقال واقعی ارز که از طریق معاملات حسابهای بانکی انجام می شود. با توجه به اینکه کشورها بسوی جهانی سازی اقتصاد پیش می روند و همه فعالیتهای اقتصادی در نهایت باید به پول برگردانده شوند فعالیت این بازار ادامه خواهد یافت و هرگز متوقف نخواهد شد. فارکس مکان مرکزی سازمان یافته ای ندارد، در این بازار معاملات ارزی از طریق کامپیوتر و تلفون از نقاط مختلف جهان انجام می شود.

بخش عظیمی از معاملات ارزی در بازار فارکس مربوط به خرید و فروش نقدی بین دلار امریکایی و چهار ارز دیگر چون: پوند، یورو، فرانک و ین صورت می گیرد. این چهار ارز در مقابل دلار خرید و فروش می شوند.

بازارهای سهام مکان فیزیکی مشخصی دارند و بازار فارکس یک بازار بین البانکی می باشد که در حقیقت معاملات بین طرفین از طریق تلفون یا کامپیوتر هدایت و کنترل میشود البته توسط شبکه جهانی سوئیفت که در بانکها مورد استفاده قرار دارد.

بازار فارکس یک بازار بین البانکی نامیده میشود به همین دلیل یکی از بازیگرهای سابقه دار این بازار، بانکها (تجاری، مرکزی و سرمایه گذاری) بوده. اما در حال حاضر در معاملات این بازار علاوه بر بانکها، شرکتهای چند ملیتی، تاجران، شرکتهای بیمه، شرکتهای صادرات و واردات شامل اند.

این بازار ۲۴ ساعته بوده که با بازگشایی هر یک از مراکز مالی در جهان شروع به فعالیت می کند طوری که معاملات ارزی در طول شبانه روز تنها با یک تلفون یا با استفاده از شبکه اینترنت امکان پذیر است.

مراکز بزرگ مالی جهان قرار ذیل اند: زیلاند جدید، توکیو، هانگ کانگ، سنگاپور، بحرین، فرانکفورت، پاریس، لندن، نیویارک، شیکاگو و لاس انجلس. اما بزرگترین مرکز مالی بازار جهانی ارز، لندن است.

باید گفت که فارکس بازار جهانی خرید و فروش ارز است، بازاری که بانکها و مؤسسات مالی بزرگ در آن ارزهای مختلف جهان مانند دلار و یورو را معامله می کنند. این بازار برعکس بازارهای سهام که در مکان فیزیکی خاصی انجام می شود در جای خاصی متمرکز نیست به این معنی که فعالیت بازار سهام امریکا با باز شدن تالار بورس نیویارک در

خیابان وال استریت آغاز می شود. اما ارزی در بسیاری از کشورها دارد. می گیرد. نرخ های تبادل ارز بسیار بازار فارکس همچون تالار وال استریت با پیشرفت تکنالوژی معلوماتی، فارکس محل خاصی ندارد و فقط فعالیت آن از طریق تیلیفون، شبکه ارتباط بین البانکی و یا انترنت صورت می گیرد.

بازیگران قدیمی این بازار، بانک ها هستند. اما در حال حاضر به کمک انترنت، شرکت های بزرگ، صادرکننده، وارد کننده و حتی مردم عادی نیز به این بازار دسترسی دارند زیرا از سال ۱۹۹۸ بدینسو انترنت توانست دسترسی مردم را به این بازار راحت و سهل بسازد و خرید و فروش از طریق دستگاه های انترنتی مورد استقبال علاقمندان بازار فارکس قرار گرفت.

فارکس یک بازار بین البانکی است که در سال ۱۹۷۱ زمانی که تجارت جهانی از قیمتهای ثابت به قیمتهای شناور تغییر کرد تاسیس شد که در آن مبلغ مشخصی از پول بر اساس ارز رایج یک کشور به ارز رایج کشور دیگر با نرخ برابر مشخص و توافق شده، در تاریخ معین توسط تعدادی معامله گر تبادل می شود.

معاملات ارز در بازار جهانی دائماً رو به رشد است، که این امر بستگی به پیشرفت تجارت بین المللی و محدودیت های

ارزی در بسیاری از کشورها دارد. می گیرد. نرخ های تبادل ارز بسیار بازار فارکس همچون تالار وال استریت با پیشرفت تکنالوژی معلوماتی، فارکس به بالاترین درجات در دو دهه اخیر رسیده، بازار مذکور به مرحله فزاینده از شناخت راه یافت است. در حال حاضر اکثر بانکها نیز ترجیح می دهند تا با سیستم الکترونیکی تجارت نموده و تن به معاملات دوطرفه بدهند. دست اندر کاران سیستم الکترونیکی ۱۱٪ تبادلات در بازار فارکس را به خود اختصاص میدهند. نشست های معاملات روزانه بزرگترین بانکها دویچه بانک، بارکلی بانک، یونیون بانک سویس، سیتی بانک، چیس منهتن بانک و بانک استندرد چارترد به بلیونها دالر رسیده است.

کلید استفاده مفید و سود آور از فارکس زیرکی میباشد همه می دانند که سقوط های ناگهانی یکی از خصوصیت های بازارهای مالی است. اگر سهام با کاهش قیمت روبرو شود یعنی با شکست روبرو شده اما اگر دالر ضعیف شود یعنی یک ارز مقابل دیگری قوی شده است.

فارکس یک بازار ۲۴ ساعته است که به زمان خاصی برای تبادل ارزهای مختلف نیاز ندارد. تجارت در فارکس میان بانکهای مختلف در هر کجای دنیا شکل

می گیرد. نرخ های تبادل ارز بسیار انعطاف پذیرند و مرتباً تکرار می شوند بنابر این هر روز امکان انجام معاملات زیادی وجود دارد.

شرایط مهم برای داشتن عملیات موفق در بازار، میزان سرمایه ورودی نیست بلکه، توانایی تمرکز و مطالعه بازار، درک میکانیسم آن همچنان علایق شرکت کنندگان در آن می باشد. این اصل اثبات سرمایه است. هیچ کس با تمرکز بر روی روش یک فرد دیگر نمی تواند در این بازار با موفقیت عمل کند بازار از هر چیز دیگری قوی تر است، حتی از بانکهای مرکزی با ذخیره های بزرگ ارزی هم قوی تر و پایدار تر میباشد.

چند ویژگی بازار فارکس

نقدینگی: بازار بر اساس عرضه مبالغ پول عمل می کند و معامله کننده آزادی مطلق برای باز کردن یا بستن یک معامله در نرخهای جاری دارد. نقدینگی بالای این بازار تأثیر بسیار قوی برای هر سرمایه گذار دارد، چون این امکان را به او می دهد که هر معامله با هر اندازه ای را انجام دهد.

سرعت: با یک برنامه کاری ۲۴ ساعته شرکت کنندگان بازار ارز، نیازی ندارند

نقدینگی: بازار بر اساس عرضه مبالغ پول عمل می کند و معامله کننده آزادی مطلق برای باز کردن یا بستن یک معامله در نرخهای جاری دارد. نقدینگی بالای این بازار تأثیر بسیار قوی برای هر سرمایه گذار دارد، چون این امکان را به او می دهد که هر معامله با هر اندازه ای را انجام دهد.

سرعت: با یک برنامه کاری ۲۴ ساعته شرکت کنندگان بازار ارز، نیازی ندارند

مانند بازارهای دیگر انتظار بکشند تا مقابل عملکرد های مختلف واکنش نشان دهند. **قابلیت دسترسی:**

امکانات دسترسی در معاملات در تمام طول شبانه روز وجود دارد، معامله گر نیاز ندارد تا انتظار وقوع رویداد ها را بکشد. **قوانین انعطاف پذیر سیستم معاملاتی:**

معاملات در فارکس می تواند به موافقه معامله گر قبلاً تعیین شود، به این ترتیب هر کس می تواند برای فعالیتها و معاملات آینده خود از قبل برنامه ریزی داشته باشد.

ارزش بهای بازار:

فارکس به طور سنتی هرگز برای خدمات خود هزینه ای را در نظر نگرفته است، به جز کار مزدی که به طور طبیعی در بازار برای عرضه و تقاضا بین قیمتهای خرید و فروش در نظر گرفته می شود

بودجه احتیاطی:

میزان اعتبار در بازار فارکس فقط با توافقنامه ای که بین مشتری و بانک یا موسسه ای که او را به بازار وارد می سازد تعیین می شود، یعنی هر مشتری می تواند حتی با سپرده ۱,۰۰۰ دالر معامله ۱۰۰,۰۰۰ دالری را انجام دهد. این اعتبار بسیار

زیاد، می تواند در ارتباط با توجه به نرخهای متغیر ارزهای مختلف سطح سود دهی و همچنین ریسک کار را افزایش دهد.

برای روشن شدن مطلب می توان گفت که اساس و هسته معامله با بودجه احتیاطی به این ترتیب است: سرمایه گذار با سرمایه سپرده شده می تواند قروض بزرگی دریافت کند و هر گونه زبانی که در معاملات فارکس تحمیل شود این سپرده است که آن را تحمل می کند.

همانطوریکه در بالا ذکر شد برخلاف تبادلات واقعی ارزها یا انتقالات آنها، این امکان برای بخشهای مختلف فارکس به ویژه کسانی که بودجه های کوچک دارند فراهم است که می توانند با استفاده از معامله با بودجه احتیاطی یا اعتبار معاملاتی در این بازار معامله کنند. هر معامله باید دو مرحله داشته باشد: خرید و فروش ارزهای مختلف در یک قیمت و بعد فروش و خرید اجباری در قیمتی دیگر، گفته می توانیم هر معامله بر اساس بودجه احتیاطی باید شامل دو بخش باشد: باز کردن یک معامله و بستن یک معامله دیگر مثلاً: وقتی پیش بینی

می شود که ارزش یورو در مقابل دالر بالا می رود ما می خواهیم با دالر خود یورو ارزان تر بخریم و وقتی گرانتر شد بفروشیم و عکس آن یک معامله باز یورو داریم. به همین ترتیب وقتی ما فکر می کنیم که یورو در مقابل دالر ارزان تر می شود، بنابراین معامله ما مراحل زیر را طی خواهد کرد: باز کردن یک معامله، فروش یورو گران تر، بستن یک معامله، خرید یورو ارزان تر. بنابراین ما قادر خواهیم بود تا از نزول و یا صعود نرخ، نفع حاصل کنیم.

سرمایه گذاری بورس اوراق بهادار بیشتر کشورهای توسعه یافته خارجی که به در آمد ثابت، دست یافتند مانند: اوراق قرضه خزانه داری امریکا مسلماً مطمئن ترین و با ثبات ترین اوراق هستند، اما بسیار گران می باشند و با نفع کمی که حدود ۶ درصد در سال دارند و بیشتر برای سرمایه گذاری طویل المدت مناسب است. به هر حال، مبلغ نفع سهام بستگی مستقیم به موفقیت عملکرد سرمایه گذاران و سهامداران دارد. ●

عبداللطیف بایانی

د افغانستان بانک د ختيځې حوزې د سيمه ييز دفتر لخوا د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد پوهنځي محصلينو ته ورکشاپ جوړېدل

افغانستان بانک ته وگورو نو ډيرې لاسته راوړنې لري او دا مهال په افغانستان کې ۱۷ خصوصي بانکونه فعاليت کوي. د ختيځ زون سيمه ييز دفتر مشر د محصلينو څخه وغوښتل چې د افغانو په رواجولو کې خپله ونډه ترسره کړي او خلک په دې وپوهوي چې په خپلو پيسو راکړه ورکړه دنورو اسعارو په پرتله زياته گټه لري.

د ننگرهار ولايت د سوداگرۍ او صنايعو رئيس ښاغلی بديع الزمان سهاک هم د ورکشاپ گډوډوالو ته خپله ويناو کړه او د ورکشاپ په اهميت يې رڼا واچوله او دا ډول ورکشاپونه يې د محصلينو لپاره گټور وبلل. د افغانستان بانک د ختيځ سيمه ييز دفتر اقتصاد پوه تاج محمد تمکين د افغانستان بانک په هکله هر اړخيزه خبرې وکړې. بيا الحاج روح الله او تاج محمد تمکين د محصلينو ټولو پوښتنو ته ځوابونه وويل.

د ورکشاپ په پای کې د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد پوهنځي رئيس ښاغلی سيد داود صميم يو ځل بيا د افغانستان بانک د ختيځ سيمه ييز دفتر څخه مننه وکړه چې د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد پوهنځي محصلينو ته يې دا ډول ورکشاپ جوړ کړی دی او په راتلونکي کې يې هم د دغه ډول ورکشاپونو د جوړولو غوښتنه وکړه. ●

پوهنځيو او نږدې ۲۰۰ تنو محصلينو گډون درلود. د ورکشاپ په پيل کې ښاغلی نعيم جان سروري د خپلو خبرو په ترڅ کې وويل: چې د افغانستان بانک د ختيځ سيمه ييز دفتر څخه مننه کووم چې داسې يو ورکشاپ يې د اقتصاد پوهنځي محصلينو ته جوړ کړی دی. نوموړي وويل چې دا ډول ورکشاپونه د محصلينو لپاره ډير گټور تماميږي او محصلين د افغانستان بانک د فعاليتونو او لاسته راوړنو څخه خبريږي. د ختيځ سيمه ييز دفتر مسوول الحاج روح الله په خپلو خبرو کې د ورکشاپ گډوډوالو ته وويل چې بانکونه د يو هيواد په اقتصاد کې د ملا د تير حيثيت لري. هغه زياته کړه چې په افغانستان کې بانکي سکتور اوس د الله په فضل سره ډير پرمختگ کړی دی. الحاج روح الله وويل چې که چيرته مونږ په تيرو کلونو کې د

د افغانستان بانک د ختيځ سيمه ييز دفتر لخوا د روان کال د مارچ د مياشتې په ۱۶ نيټه د چهارشنبې په ورځ د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد پوهنځي د محصلينو لپاره يو ورځنی ورکشاپ جوړ شو. د ورکشاپ موخه د افغانستان بانک د اوسنيو کړنو روښانه کول، په تيرو کلونو کې د افغانستان بانک لاسته راوړنې او د افغانستان بانک د پولي سياست د کړنو روښانه کول و. د په دې ورکشاپ کې د افغانستان بانک د ختيځ زون مسوول الحاج روح الله، ننگرهار پوهنتون د محصلانو د چارو مرستيال نعيم جان سروري، د ننگرهار پوهنتون د اقتصاد پوهنځي رئيس سيد داود صميم، د افغانستان بانک د ختيځ زون اقتصاد پوه تاج محمد تمکين، د ننگرهار ولايت د سوداگرۍ او صنايعو رئيس محترم بديع الزمان سهاک، د ننگرهار پوهنتون د بيلا بيلو

اجلاس اقتصادی شانگهای و منفعت های اقتصادی آن برای افغانستان

آسیا، نیاز مبرم به استفاده از خاک افغانستان دارند. خود این کشور ها نیز همواره بر استفاده از خاک افغانستان تأکید داشته اند زیرا استفاده از خاک افغانستان بسیار کم مصرف تر از کشور های دیگر بوده و می تواند در فاصله های کوتاه تر و مطمئن تر این ارتباط را برقرار سازد.

از اینرو ما باید همیشه کوشا باشیم تا در رقابت ترانزیتی بین کشور های همسایه و منطقه عقب نمانده و بتوانیم در این عرصه منافع بیشتری را برای تقویت اقتصاد کشور خود بدست بیاوریم. مقامات کشور به خصوص مسئولین عرصه اقتصاد باید با طرح پلان ها و برنامه های دقیق، بهبود و کار آمد تر ساختن دیپلوماسی اقتصادی کشور به نحو احسن از این فرصت ها و موقعیت ها سود ببرند و در جهت رشد اقتصادی کشور استفاده کنند و گر نه کشور های دیگری هستند که با استفاده و بزرگ جلوه دادن برخی از نا امنی ها و بی ثباتی ها در کشور در صدد آن هستند که میخواهند این همه امتیازات را از آن خود ساخته و جای ما را در عرصه ترانزیت و ترانسپورت کالا در منطقه و به خصوص در پروژه های کلان و پرسود بگیرند. البته بدون مهیا ساختن زمینه سرمایه گذاری های خارجی و بهبود اعتماد بین المللی در قبال مسئله ثبات و امنیت در افغانستان نمیتوان از این موقعیت استفاده چندانی کرد. بنا بر این نیاز است تا در تمام عرصه ها از امنیت که می توان از آن به عنوان اصلی ترین مورد یاد کرد کار گرفته تا در ساخت زیربنا ها و ایجاد تسهیلات و خدمات مورد نیاز فعالیت کرد و زمینه را برای ایجاد طرح های بیش تر اقتصادی و ترانزیتی در افغانستان فراهم نمود.

محمد داود شیرزاده

عضو آمریت عمومی خطرات مالی

افغانستان باعث شده تا به عنوان پل ارتباطی بین کشور های مختلف آسیا مطرح باشد و توانسته تا ارتباط دهنده خوب کشور های آسیای میانه با کشور های جنوب، جنوب شرق آسیا و همچنین کشور های غرب آسیا با ممالک شرقی آسیا باشد. همواره کشور های مختلف منطقه برای ارتباط و ترانزیت کالا های تجارتی به سایر کشور ها نیاز به استفاده از خاک افغانستان را احساس کرده و از افغانستان به عنوان منطقه ترانزیتی کشور های آسیای یاد کرده اند.

در حال حاضر افغانستان نیز می تواند از این موقعیت خود به درستی استفاده کرده و منافع زیادی بدست آورد طرح پروژه هایی مانند ترانس افغان که طرح احداث پایپ لین گاز ترکمنستان از افغانستان به پاکستان و هند می باشد، پروژه احداث خط آهن ایران - افغانستان و تمدید آن به سمت شمال افغانستان و در نتیجه خط آهن کشور های ایران، افغانستان و تاجکستان، پروژه ارتباط زمینی افغانستان و چین از طریق خاک تاجیکستان طرح های موجود برای انتقال برق کشور های آسیای میانه به کشور های جنوب و جنوب شرق و سایر ممالک آسیا از طریق خاک افغانستان و همچنین تأکید بسیار کشور های مهم منطقه و عضو در سازمان شانگهای مانند: چین، روسیه و کشور های آسیای میانه بر موقعیت استراتژیکی افغانستان و لزوم استفاده بیش تر از خاک افغانستان در ترانزیت اموال و کالا های تجارتی همه بر این امر صحه می گذارند که افغانستان دارای موقعیت خاص و عالی ترانزیتی بوده و می تواند در سطح منطقه در عرصه ترانزیت کالا و ارائه خدمات ترانسپورتی یک پل ارتباطی بین کشور های همسایه باشد. در مورد کشور های عضو شانگهای نیز این تأکید قوی تر است چرا که موقعیت جغرافیایی آنها طوری است که برای ارتباط با کشور های دیگر مناطق

پیمان ها و قرار داد های بین المللی موجود در جهان، همیشه در راستای این امر بوده که همکاری ها بین دول، در سطوح منطقه ای و جهانی ایجاد و افزایش یابد و با این کار سطح تبادلات سیاسی و اقتصادی بین کشور های عضو نیز افزایش پیدا یابد. در نهایت این کار باید منجر به تحقق اهداف مورد نظر هر کشور شود و گر نه این عضویت ها هیچ سودی نخواهند داشت. افغانستان به عنوان کشوری که بعد از سال های جنگ و نا آرامی به باز سازی و ایفای نقش خود در بین کشور های منطقه و جهان آغاز کرده و قصد دارد تا با عضویت در سازمان ها و پیمان های مختلف منطقه ای و بین المللی به نحوی در سیاست گذاری های موجود در منطقه و جهان نقش ایفا کند. عضویت افغانستان در سازمان هایی مانند: سارک، ایکو، کشور های جنبش عدم انسلاک، پیمان سنتو و همچنین تمایل به کسب عضویت سازمان تجارت جهانی و سایر سازمان های بین المللی در این راستا سبب میگردد تا افغانستان به جایگاهی که می خواهد برسد و اهدافی را که از این عضویت ها توقع دارد، کسب نماید. گر چه افغانستان عضو پیمان شانگهای نیست ولی به دلیل این که کشور های عضو این پیمان در جلسات قبلی خود بر همکاری های اقتصادی با افغانستان تأکید بسیاری داشته اند از این لحاظ در اجلاس آینده اقتصادی این سازمان باید مقامات افغان حضور داشته باشند و افغانستان بتواند با اتخاذ سیاست های صحیح و کار آمد اقتصادی به بهترین وجه از حضور در این اجلاس و جلسات آینده در این سازمان استفاده های بسیار خوبی ببرد.

افغانستان در منطقه دارای موقعیت جغرافیایی استراتژیکی بوده و از همینرو همواره مورد توجه کشور های منطقه و سایر کشور های جهان از لحاظ سیاسی و اقتصادی قرار داشته است. موقعیت

اصطلاحات اقتصادی

سید فاضل پیلوت قوای هوای

شود.

تولید ناخالص ملی:

عبارت از ارزش پولی تمامی کالاها و خدمات نهایی است که طی یک مدت معینی (معمولاً یک سال) به وسیله منابع اقتصاد ملی تولید میشود.

تولید ناخالص ملی بالقوه:

سطحی از تولید ناخالص ملی واقعی است که در صورت به کارگیری تمامی عوامل تولید موجود می تواند تولید شود. به عبارت دیگر تولید ناخالص ملی بالقوه، همان سطح تولید ناخالص ملی در اشتغال کامل است.

رشد اقتصادی:

فرایند افزایش قابلیت اقتصاد برای تولید کالاها و خدمات است. رشد اقتصادی میتواند به وسیله افزایش نیروی کار، زمین، سرمایه و فن آوری ایجاد شود و توسط تغییرات تولید ملی واقعی اندازه گیری میشود. رشد اقتصادی در مفهوم کلی خود عبارت است از نسبت افزایش مداوم تولید خالص سالانه ملی به قیمت های ثابت که معمولاً از طریق استفاده بیشتر از عوامل تولید به فرض آنکه شرایط تکنیکی در اقتصاد ثابت باشد، انجام میگردد.

اقتصاد کلان:

اقتصاد کلان شاخه ای از علم اقتصاد است که نظام اقتصادی را از نظر متغیر های بزرگ و گروهی و روابط میان آنها بررسی میکند و رفتار متغیرهای کلی اقتصاد، مانند سطح تولید، سطح قیمت و رشد تولید را مورد مطالعه قرار میدهد.

اقتصاد سنتی:

اقتصادی است که در آن از ابزار تولید ساده، استفاده میشود و فعالیتهای تولیدی در آن نسبتاً محدود و مبتنی بر علوم و شیوه های فنی پیش از نیوتن است. در این اقتصاد معمولاً بازار محدود

بازار سلف:

بازاری است که در آن به منظور خرید و فروش کالاها و اوراق بهادار، قراردادهایی با قیمت مشخص و در تاریخ معین منعقد میشود. از نمونه های بارز بازارهای سلف، بازار سلف ارز است. در بازار سلف ارز، اسعار به صورت سلف یا به صورت نقدی خرید و فروش میشوند.

بازار سیاه:

بازاری است که در آن قیمت کالاها بسیار بالاست و در واقع در این بازار، کالاها به قیمت بسیار بالاتر از قیمت رسمی به فروش میرسد. این گونه بازارها معمولاً در پی سهمیه بندی کردن فروش و عرضه کالاها به وجود می آیند؛ فعالیتهای بازار سیاه در زمره اقتصاد زیر زمینی قرار میگیرد.

اقتصاد زیر زمینی:

مجموعه ای از فعالیت های اقتصادی که دور از چشم مأمورین دولتی و در شرایط فرار از قوانین و مقررات جاری کشور انجام میگردد. فعالیتهای اقتصاد زیر زمینی در محاسبه تولید ناخالص ملی منظور نمیشود. فعالیت های که در اقتصاد زیر زمینی صورت میگیرد شامل دو بخش از هم مجزا است: بخش اول فعالیتهای فی نفسه غیر مجاز و غیر قانونی هستند؛ مانند خرید و فروش مواد مخدر، تولید مشروبات الکلی خصوصاً در جوامع مسلمان و ...

بخش دوم فعالیتهای هستند که فی نفسه غیر مجاز و نامشروع نیستند، بلکه صرفاً به دلیل محدودیت های قوانین و مقررات جاری به شکل غیر رسمی در آمده اند.

تولید ناخالص داخلی:

عبارت از ارزش کالاها و خدمات نهایی است که طی مدت معینی (معمولاً یک سال) در محدوده جغرافیایی کشور بدون توجه به ملیت افراد تولید

است و اغلب خانواده ها احتیاجات خود را خود تولید میکنند و مقدار تولید تقریباً برابر مقدار مصرف است. در تولیدات، بیشتر از نیروی کار استفاده میشود.

برنامه ریزی اقتصادی:

برنامه ریزی اقتصادی مجموعه ای هماهنگ و همساز است که دارای اهداف مشخص اقتصادی و اجتماعی بوده و در آن وسایل و طرق نیل به این اهداف تعیین و ترتیبات و مقررات و خط مشی های اجرایی نیز در نظر گرفته شده اند. به عبارت دیگر، هر اقدامی را گویند که از دور اندیشی در مورد یک عمل اقتصادی سرچشمه گیرد و خصوصیات و نتایج چنین کاری را پیش بینی کند.

ماخذ: فرهنگ اصطلاحات اقتصادی و سایت
انترنتی

مختلف اقتصادي نظامونه څه ډول رامنځته ته شول؟

د سوسيالستي نظام پېژندنه:

سوسيالستي اقتصادي سيستم داسې سيستم دی چې په هغې کې په طبيعي منابعو او وسايلو او همدارنگه په انساني وسايلو باندې چې د اشياو او اجناسو د توليد لپاره کارول کېږي، دولت د ملکيت حق لري او ټول اقتصادي، سياسي او اجتماعي کړنې د مرکزي پلان پر بنسټ سرته رسېږي ترڅو زياتيدونکي ملي عايد په مساويانه توگه تقسيم کړي، خو پدې سيمه کې د اشخاصو په اقتصادي فعاليت يا د شخص په کسب او کار باندې ازادي او د هغوي د لگښت په صورت کې د هغوي خوښه او انتخاب په هيڅ ډول په پام کې نه نيول کېږي.

د سوسيالستي اقتصادي نظام مهمې ځانگړتياوې

د سوسيالستي اقتصادي نظام ځانگړتياوې په لاندې ډول دي:

۱- په افرادو د ملي عايد وېش پداسې ډول چې له ټولنيز عدالت سره برابر او پر هغې انډول وي چې هر يو فرد په توليدي عمليه کې ونډه اخيستي وي.

۲- پدې سيستم کې موخه گټه نه بلکې د ټولنيزو اړتياوو پوره کول دي.

۳- ملي اقتصاد ته په پلانيزه توگه پرمختيا ورکول.

۴- شخصي ازادي له مينځه وړل.

۵- د ډېرو ټولنيزو اړيکو بشپړه الغاء لکه: ميراث، هبه او داسې نور...

۶- د عايد نوی وېش:

پدې سيستم کې وارتانو ته په لاس راغلې شتمني او لوړ عايد په نوي ډول سره وېشل کېږي او د زياتيدو په صورت يې په نوي طرز ټکسونو وضع کېږي چې د دې ټکسونو

څخه حاصل شوي عايد د ټيټې طبقې په فلاح لگول کېږي.

۸- په سوسيالستي اقتصادي سيستم کې هر چاته د پرمختگ او انکشاف مساوي موقع په لاس ورځي، پدې معنی چې هر ځوان ته د خپل ذهني استعداد او شوق مطابق پخپله خوښه د ښوونې او روزنې ټول امکانات برابرېږي ترڅو هغوي له خپلو استعدادونو څخه په بشپړه توگه استفاده وکړي او روښانه راتلونکي ولري.

د سوسيالستي اقتصادي سيستم ښيگڼې:

سوسيالستي نظام ځينې ښيگڼې لري چې په لاندې ډول دي:

(۱) د منابعو ښه تخصيص او ټاکل

په سوسيالستي نظام کې اقتصادي منابع په باکفايته توگه د زياتو گټو او کارونو لپاره په کار وړل کېږي په سرمايه داري نظام کې د مارکيټ انحصاري او نهايي غير عادلانه عوايدو له امله د توليد د عواملو وېش په مختلفو اهدافو باندې باکفايته نه وي خو په سوسياليزم کې چې توليدات د دولت د پلان پر بنسټ صورت نيسي لکه، د ټولنې ضرورت څه شی دی؟ او څومره دی؟ چې پدې توگه په کار اچول کېږي چې د هغې په وسيله د ټولنيز ژوند کچه لوړه شي.

دا منابع او وسايل د داسې توکو د توليد لپاره تخصيص کېږي چې په هغې سره د ټولنې اکثرو افرادو ته گټه ورسېږي.

(۲) د توليد په استعداد کې زياتوالي:

په سوسيالستي اقتصادي نظام کې ملي توليدات په ښه ډول زياتوالي مومي چې لاملونه يې په لاندې ډول دي

(الف): سرمايه داري نظام د حرکت لرونکي گټې په محور گرځي چې دې لپاره هر

شخص خپله گڼه لاسته راوړي تخنيک او څيړنيز معلومات په راز کې ساتي ترڅو د مقابل لوري څخه زياته گڼه ترلاسه کړي خو په سوسيالستي اقتصادي سيستم کې په نوي اختراع شويو ميتودونو او ساينسي څيړنه ترسره کيږي ترڅو د ټولنې خدمت وکړي چې پدې ډول په مجموعي توگه د هېواد په صنعتي توليداتو کې زياتوالی رامينځته کيږي.

(ب): په سرمايه داري نظام کې چې کوم انحصارات رامينځته کيږي، هغوي د خپل توليد مقدار کم ساتي ترڅو قيمتونه لوړ شي او زياته گڼه لاسته راوړي خو په سوسياليزم کې د توليداتو په اندازه کې په هيڅ صورت کموالی نه رامينځته کيږي ځکه هلته توليد د گټي د لاسته راوړلو لپاره نه وي خو د ټولنيزو ضرورتونو د پوره کولو لپاره او د توليداتو د زياتولو لپاره هر ممکن کوښښ کيږي.

(ج): په سرمايه داري نظام کې مختلف توليدونکي د خپلو توليداتو د زياتوالي لپاره يو د بل سره د مقابلي په خاطر په اعلاناتو او اشتهاراتو باندې پيسې لگوي.

چې په حقيقت کې د ټولنې د ملي شتمنۍ او بانگې د ضايع کيدو لامل گرځي خو په سوسياليزم کې چې د توليداتو پروسه د حکومت په نوم وي نو دې لپاره په اعلاناتو باندې بياځيه پيسې نه مصرفيږي.

همدا ډول په سرمايه داري نظام کې د توليد د استعداد څخه په بشپړه توگه گټه صورت نه نيسي او د توليد يوه برخه ئې بياځيه بريردي خو په سوسيالستي اقتصادي نظام کې د ټولو توليدي وسايلو څخه په پوره توگه استفاده صورت نيسي.

(۳): چټک اقتصادي پرمختگ:

په سوسيالستي اقتصادي نظام کې د اقتصادي

پرمختگ رفتار ډېر گړندی (تيز) وي ځکه چې د حکومت لخوا د اغېزناکه پلان جوړونې په پايله کې د توليد ټول عوامل په ښه توگه پکار وړل کيږي او هغه په هيڅ صورت کې بياځيه نه بريردي چې د هغې په پايله کې د سړي سر حقيقي عايد په تيزۍ سره لوړيږي لکه روس او چين هېوادونه.

د سوسيالستي او اقتصادي نظام نيمگړتياوې په سوسيالستي اقتصادي سيستم کې ډيري نيمگړتياوې موجودې دي چې مونږ يې ځينې په لاندې ډول بيانوو:

۱- د اقتصادي ازادۍ له مينځه وړل

په سوسيالستي اقتصادي نظام کې فردی ملکيت او فردي اقتصادي فعاليت پای ته رسيږي او هر شخص د يو ټولنيز نظام د يو پرزې شکل غوره کوي دغه سيستم د خلکو په شخصي وخت او خپلواکۍ باندې لوی گذار گڼل کيږي چې پدې توگه د انسان ذاتي شخصيت پای مومي او انسان د خپلې خوښې او استعداد مطابق نه کسب ټاکلی شي او نه د خپل ځواک او توانائی څخه د زړه له اخلاصه استفاده کوي.

۲- د مستهلکينود فردي ازادۍ له منځه وړل پدې سيستم کې د مستهلکينو ازادي پای ته رسيږي ځکه چې پدې سيستم کې بې کفايته توکي توليديږي او د توکو معيار ختميري او په پايله کې مستهلکين په پراخه پيمانه د خپل انتخاب شوي توکي څخه محروميږي.

۳- د جذبې او مقابلې ختمول

پدې نظام کې په ټوليزه توگه په خپله خوښه د کار کولو ازادي پای ته رسيږي او انسان ته د زيات کار کولو او نورو څخه په اقتصادي چارو کې د مخکې کيدو جذبه وروسته پاتې کيږي ځکه يواځې گڼه انسان تشويقوي چې

هغه خپل ذهني استعداد او جسماني قوت په کار واچوي او د ډېر کوښښ په پايله کې ډېره گڼه لاسته راوړي.

(۴)- ټول اقتصادي کوښښونه او فعاليتونه چې د صنعتي پرمختيا لپاره تر سره کيږي جرائت، زړورتيا، پراخه تجربه، د تاوان خطر په خپل سر اخيستل، لازمه اداره او معقول پلان جوړونې ته اړتيا لري چې د هغې په واسطه توليدي او سوداگريز فعاليت ښه وده کوي او په پايله کې زياته گڼه لاس ته راځي. د دې برعکس د سوسيالستي اقتصادي سيستم مؤلدين، کارفرمايان او سوداگريز اشخاص چې هغوي د اقتصادي فعاليت په مقابل کې معاش اخلي په هغې کې دا پورتنۍ ځانگړتياوې موجودې نه وي ځکه چې د هغوي موخه خپل معاش لاس ته راوړل وي پدې توگه هغوي نېغ په نېغه او خواخوږۍ سره توليدي او سوداگريزې کړنې په صحيح توگه سرته نشي رسولی.

(۵)- سوسيالستي اقتصادي نظام فردي ملکيت په رسميت نه پېژني خو په استثنائي توگه پدې وروستيو کې ئې افرادو ته د کښت او کرکيلې ځينې الاتو د ترکارۍ د ځمکې او ډرو لږو چرگانو د ساتلو اجازه ورکړې ده.

(۶)- سوسيالستان د اوسپنيز خونړي ځواک څخه پرته حکومت نشي کولای نو اقتصادي پرمختگ به پدې نظام کې څرنگه رامينځته شي.

(۷)- سوسيالستي اقتصادي سيستم به په واقعي توگه ونه توانيږي چې خپلو موخو ته ورسيري هلته چې شعار ئې پورته کړ هر څوک بايد د خپل وس په اندازه کار وکړي او د خپل ضرورت په اندازه مزد واخلي.

په سوسياليزم کې سړی پدې پوهيږي چې د

ده د کار محصول د ده ندي او ده ته نه ورکول کېږي، دغه نظام په حقيقت کې د ټولنې په افرادو کې ظلم رامينځته کوي او په عمل او فکر دواړو کې ازادي له مينځه وړي. (۸) - په سوسيالستي اقتصادي سيستم کې په اقتصادي چارو کې ډېر ټولنيز مفسد څرگندېږي، لکه: رشوت، خیانت او داسې نور... ځکه چې دغه نظام نه دين پېژني، نه اخلاق او نه د آخرت سوال او ځواب.

مختلط اقتصادي سيستم (Mixed economics system)

مختلط اقتصادي نظام داسې يو سيستم دی چې د پانگونې او سوسيالستي اقتصادي نظامونو څخه ترکيب شوی دی.

پدې معنی چې پدې نظام کې د سرمايه داري او سوسيالستي اقتصادي نظامونو د ښه والي او برياليتوب د پيدا کولو کوښښ کېږي او همدارنگه په نوموړي نظام کې د پانگونې او سوسيالستي اقتصادي نظامونو د نيمگړتياوو او عيوبونو څخه مخنيوی کېږي همدا ډول پدې سيستم کې دوه سکتورونه چې عبارت دي له خصوصي سکتور او دولتي سکتور څخه فعاليت کوي.

د مختلط اقتصادي سيستم بنسټيزې ځانگړتياوې

د مختلط اقتصادي سيستم اساسي ځانگړتياوې په لاندې ډول دي:

(۱) دوه گونې اقتصادي ملکيت: په مختلط اقتصادي سيستم کې دوه سکتورونه چې يو يې خصوصي سکتور او بل يې دولتي سکتور يعنې فردي ملکيت او عامه ملکيت موجود دي دا دواړه سکتورونه يو د بل سره اړېکې لري په مختلط اقتصادي سيستم کې صنعتونه په دوه برخو وېشل شوي دي چې يو ډول يې

پيدا کېږي. خو په مختلط اقتصادي سيستم کې د گټو او عايد په توزيع کې گډوډي نه رامنځته کېږي د ټولنيز عدل او سوکالۍ غوښتنه پوره کېږي همدا ډول غريبې او پانگوالې طبقې ته د يو نوعه پرمختگ چانس په لاس ورځي دولت په پانگواله طبقه لکه: سوداگرو، متصديانو او سرمايه دارانو باندې زيات ټکسونه وضع کوي چې د دغې ټکسونو څخه لاس ته راغلي عايد د غريبې طبقې د سوکالۍ لپاره مصرفوي لکه: ښوونه او روزنه طبعي او صحي چارو کې ورسره په وړيا توگه مرسته کوي.

(۴) - د مارکيت په انحصاراتو باندې کنترول: په پانگوال اقتصادي سيستم کې عموماً لوی لوی اقتصادي فعاليتونه د مارکيت د انحصار ښه غوره کوي خو په مختلط اقتصادي سيستم کې د هغو توکو توليد چې ټولنې ته گټور نه وي د هغوي د توليد مقدار، قيمت، گټه او نور ټکي د اجتماعي گټې لپاره کنټرولېږي.

(۵) - د کارکوونکو د حقوقو ساتنه: حکومت د تصديو دکارکوونکو د حقوقو او گټو ساتنه کوي او د دې موخې لپاره قوانين جوړوي ترڅو توليدونکي د کارگر څخه ناجايزه استفاده ونکړي او د هغوي حق تلف نشي پدې لړ کې حکومت ځينې قوانين جوړوي لکه: د مزدورانو د مزد او معاش ټاکل، دکار وختونه، د کار کولو ساعتونه، د اونی رخصتي او حوادثو په صورت کي معايفه ورکول. ●

لياقت علی نظری
د مالي امریت غړی

اساسي او خاص صنعتونه چې د دولت لخوا تر سره کېږي د بېلگې په توگه د دفاعي سامان الاتو توليد، اټومي انرژي، فولاد، درانده ماشينونه، د الوتکو توليد، د بحري بېړيو جوړول، صادروال او واردول او همدارنگه په لويه پيمانه جنگي سامان الات او داسې نور توليدول او صادروال د دولت لخوا صورت نيسي، د دې سربېره نور صنعتونه او تصدی د خصوصي افرادو په واک کې وي لکه د شکرې توليد، غوړيو توليد، د ټوکر توليد، د موټرو جوړول فابريکې او د برېښنا د سامان الاتو توليد او داسې نور... خو بايد وويل شي چې په مختلط اقتصادي سيستم کې دولت خصوصي تصدی په بشپړه توگه ازادې نه پرېږدي بلکې په مختلفو ميتودونو سره يې دې لپاره کنټرولي چې د تصدی مالک ته د زياتې گټې پر ځای ټولنې ته زياته گټه ورسېږي.

(۲) د قيمتونو رول:

پدې سيستم کې د مختلفو طريقو څخه کار اخيستل کېږي په دولتي تصديو کې د توکو توليد، د قيمتونو معيار او د پانگې اچونې لپاره پریکړه د دولت د لارښوونو پر بنسټ صورت نيسي خو په خصوصي تصديو کې سپما، پانگه اچونه توليد او د قيمتونو ټاکل د ازاد نظام د قيمتونو په اساس صورت نيسي.

(۳) د اقتصادي گډوډۍ مخنيوی: په سرمايه داري اقتصادي سيستم کې د عايد د غير عادلانه توزيع په وجه اقتصادي گډوډۍ راپيدا کېږي، غريب او پانگوال په دوو طبقو وېشل کېږي غريبې طبقې ته د ښوونې او پرمختگ مساوي موقع نه ورکول کېږي چې له دې امله د اقتصادي پرمختگ معيار ټيټېږي او په خلکو کې د بدنایي او نفرت جذبات را

د افغانستان بانک دویم مرستیال ښاغلي الحاج محمد
عیسی طراب د تورخم په سوداگریز بندر کې د
افغانستان بانک د نمایندګي نوې ودانۍ د پټي په
پریکولو سره پرانسته.

Bank

Da Afghanistan Bank
Central Bank of Afghanistan

Forty Seven Issue Fourth Year

www.centralbank.gov.af

May 2011